

PSİKODİNAMİK TERAPİ EĞİTİMİ

EĞİTİMİN GÜNÜ VE SAATİ:

Eğitim her hafta Çarşamba günleri saat 21.00 ile 24.00 saatleri arasında teorik ders, Perşembe günleri 21.00 ile 22.00 saatleri arasında süpervizyon saati olarak ZOOM Online platformu üzerinden yapılacaktır. Geçen sene başlayan ve devam eden eğitim grubunun Salı günleri 21.00-24.00 arasında olan derslerine dileyenler ücretsiz olarak katılabilecektir.

EĞİTİMİN TARİHİ:

07.10.2026 Tarihinde başlayacak olan eğitim 15 ay sürecek olup yaz aylarında 2 ay yaz tatili arası verilecektir.

KATILIM KOŞULLARI:

Psikoloji ve Pdr Bölümleri Lisans mezunları,, Yüksek lisansını yapmakta olan ya da bitiren ruh sağlığı alanında çalışacak kişiler eğitime katılabilir.

ÜCRET VE ÖDEME KOŞULLARI:

Eğitimin aylık ücreti her ayın 1'inde belirtilecek İBAN hesabına gönderilecektir.

Eğitim Ücreti: Aylık KDV Dahil 8000 TL

15 aylık eğitim sürecini tamamlayan katılımcılara katılımcı belgesi verilecektir.

15 ay sürecince işlenecek konu başlıkları ve her konunun ana makalesi aşağıdadır. Her konu başlığı ile ilgili başka makaleler konuların işlendiği zaman maillere gönderilecektir.

KAYIT VE BİLGİ İÇİN: 0539 316 2080

SUZAN UĞUR GİRGİNER

07.10.2026

www.suzangirginer.com

0539 316 2080

PSİKODİNAMİK EĞİTİM KONU BAŞLIKLARI -1

TANIŞMA VE İLİŞKİMİZİN BAŞLANGICI

DÜRTÜ KURAMI

SEMBOL OLUŞUM SÜRECİ ÜZERİNE

CİNSELLİK

OTO-EROTİZM

NARSİZM KURAMI/ NARSİZMİN PSİKANALİZDEKİ
YERİ/ NARSİSTİK DÜZENLEME SİSTEMİ

PSİKANALİTİK ORAL KAVRAMI

ÜST BENLİK - EYLEMLERİMİZE YÖN VEREN BİR MAKAM

07.10.2026

www.suzangirginer.com

0539 316 2080

PSİKODİNAMİK EĞİTİM KONU BAŞLIKLARI -2

NEVROZDA VE TOPLUMDA OBSESYON

ÖDİPAL KARMAŞA (OEDİPUSKOMPLEX)

ÖDİPAL DURUM/ ÖDİPAL ÇATIŞMA/ ÖDİPUS
KARMAŞASI

KADIN (DİŞİL) CİNSELLİĞİ VE EROTİK YAŞANTI

HİSTERİ

BASTIRMA VE DİĞER SAVUNMA MEKANİZMALARI

SAKARLIK VE DİL SÜRÇMESİ

FREUD'UN RÜYA KURAMI

07.10.2026

www.suzangirginer.com

0539 316 2080

PSİKODİNAMİK EĞİTİM KONU BAŞLIKLARI -3

PSİKANALİTİK KURAMDA MAZOHİZM:
FREUD'DAN SONRAKİ DEĞİŞİM VE KİMLİK

REGRESYON ÜZERİNE

KAYGI: Freudiyen Psikanalitik Yönelimdeki
Konseptler

PSİKANALİTİK KURAMA GÖRE DEPRESYON

HİPOKONDRIA

TERAPÖTİK SÜREÇTE AKTARIM VE KARŞI AKTARIM

YORUM: DOKUNMAK-BAŞTAN ÇIKARMAK-
TANIMAK/ONAYLAMAK/KABUL ETMEK

DİRENÇ: DİRENCİN İKİ TÜRÜ

DÜRTÜ KURAMI

Yazar: Peter Ziese

Dürtü kuramı, psikanaliz için temel bir öneme sahiptir. Freud tarafından geliştirilmiş ve defalarca gözden geçirilmiş olan bu kuram, Freud'un karşılaştığı birçok zorluğun da kaynağı olmuştur. Rank, Adler, Jung ve Stekel gibi Freud'un başlangıçta ona yakın olan bazı takipçileri, dürtü kuramı nedeniyle ondan ayrılmışlardır. Bu karşı çıkışlara rağmen, kuram psikanaliz için merkezi bir öneme sahip olmuştur. Bugün bile, Ben-Psikolojisi'nin hızlı gelişiminden sonra, psikanaliz, tüm psikolojik süreçlerin nihai nedeni olarak dürtüleri görmektedir.

Freud'a göre (1905a), dürtü, vücudun içsel uyarı kaynaklarından gelir. Dürtü sürekli olarak etkili olup, psikolojik olaylar üzerinde sürekli bir etkiye sahiptir. Freud (1915a, 1917, 1938), dürtünün dört temel özelliğini ayırt eder: kaynak, nesne, hedef ve dürtünün doyumuna yönelik itici/zorlayıcı güç. Kaynak, Freud'un (1905a) yazdığına göre, bedensel bir uyarılma durumudur; hedef ise bu uyarılmanın ortadan kaldırılmasıdır. Dürtü, kaynaktan hedefe doğru ilerlerken psikolojik olarak etkili hale gelir. Dürtüler, somatik bir dürtü kaynağından gelen, psikolojik olarak temsil edilen, doyum aramada zorlayıcı bir karakterle belirginleşen güçlerdir. Dürtüler, tasarımlar ve duygu temsilcileri aracılığıyla kendilerini gösterirler. Dürtü hedefini gerçekleştirmek için bir nesneye ihtiyaç duyar; bu nesne üzerinde ya da aracılığıyla dürtü, yani doyum, hedefine ulaşır. Freud (1905a), dürtüyü bir boşalma isteği olan enerji miktarı olarak tanımlar. Dürtü hedefi, kendi bedeni üzerinde de gerçekleştirilebilir, ancak genellikle dürtü hedefini bir dış nesne üzerinde gerçekleştirir. Her durumda, dürtünün içsel hedefi, doyum olarak algılanan bedensel değişimdir. Nesne, dürtünün en değişken unsurudur. Dürtü ile başlangıçta ilişkili değildir; dürtü nesneleri gelişim sürecinde değişir, tek koşul, dürtü boşalmasını sağlama yeteneğidir.

SEMBOL OLUŞUM SÜRECİ ÜZERİNE

Yazar: Peter Orban

Psikanalizin en büyük katkılarından biri, muhtemelen en önemlisi olarak, bireylerin iç dünyasına sistematik bir şekilde odaklanan ilk bilim olmasıdır. Diğer psikoloji yaklaşımlarının aksine, psikanaliz insan kafasının sınırında durmadı; aksine, insanların zihinlerinde ruhsal süreçlerin hangi ilkelere göre işlediğini ortaya çıkarmaya çalıştı. Dahası, psikanalitik terminoloji ancak ruhsal süreçler hakkında (her ne kadar her zaman eksik olsa da) bir bilgi sahibi olduğunda gelişebilirdi.

Psikanalitik kuram oluşturma sürecinin hiçbir zaman tamamlanmamış ve tamamlanamayacak olmasının (Freud'un hayat çalışması, birçok ödün vermesi ve varsayımlarını genişletmesi bunun tarihi bir kanıtıdır) sebebi, insan olma halinin bir yandan hiçbir zaman tamamen teorik formülasyonlarla ifade edilememesi, en fazla yorumlayıcı bir şekilde anlaşılabilmesi ve diğer yandan da temel kategoriler üzerinde etkisini gösterebilen tarihsel bir değişime tabi olmasıdır.

Aşağıda sembol kavramını ele alırken, psikolojik yapıların diyalektik bağlamındaki bu iki unsuru göz önünde bulundurmamız gerekecek; aksi takdirde, bir parça açıklamayı bütün mesele olarak görme ve tarihsel bir anı, "insanın doğası" olarak kutsallaştırma riskiyle karşı karşıya kalırız.

Sembol kavramı üzerine anlaşmak, bugün yalnızca bu kavramın birçok farklı disiplinde bağımsız bir hayat sürmeye başlamış olması nedeniyle zorlu bir girişimdir. Matematik, mantık, estetik, psikoloji, sosyoloji ve epistemoloji gibi disiplinler, bu kavramı kendi kullanımlarına aldığında ve onu neredeyse tamamen tükettiğinde (Szalai, 1936), kökenine kısaca bir göz atmak zorunlu hale gelmiştir.

"Symballein" (birleştirmek, bir araya getirmek, aynı zamanda: gizemli bir şeyi çözmeye çalışmak) fiilinden türetilen Yunanca'da, bizim için en belirgin olanları "symbolon" ve "symbole" olan birkaç isimleşmiş form bulunur. "Symbolon", iki parçaya ayrılmış bir nesnenin (örneğin bir tablet, bir yüzük) yarısından oluşan bir tanıma işareti ifade eder; bu parçalar, bir araya getirildiğinde, sahiplerinin bağıllığını gösterir. Ancak bir parça diğerine katıldığında, "symbolon"un anlamı ortaya çıkar.

Bu, sembolün anlamını ancak iki yarının birleşmesiyle gerçekleştirdiği bir ilişkiyi ifade eder. Psikanalizde, bu kavram, bilinçdışı düşüncelerin ve arzuların bilinçli zihinde sembolik yollarla ifade edilmesi olarak genişletilmiştir. Bu, sembolün birleştirici ve bağlayıcı doğasını vurgular; parçaların bir araya gelmesiyle tam anlamına ulaşan bir bütünlük sağlar.

"Sembol" (Symbole) ise, "bir ziyafet için yiyecek ve içecekler sağlayan, böylece bağışçıların bağışlarını unuttukları bir topluluk" anlamına gelir (Szalai 1936, s. 35). Aşağıda göstermeye çalışacağımız gibi, bu iki yön — yani önceden ayrılmış olanın birleştirilmesiyle "anlam"ın oluşturulması ve sonrasında birinin diğerinden ayrılması (bilinç yüzeyinde bile olsa) — somut toplumsal bağlamlar içinde insan sembolizasyonlarının aynı diyalektik ilişkilerinin unsurlarıdır. Tartışmamızın ilk bölümünde, nispeten özet bir şekilde, psikanalitik sembol kavramının "tarihi"ni izlemeye çalışacağız (I). Ardından bu kavramı, genel olarak insan bilincinin oluşumu ve yapılandırılması süreçleriyle sistematik bir bağlamda ilişkilendireceğiz (II). Burada sembol kavramının, genel olarak insan düşünce ve eylem biçimleri bağlamında ele alındığında, artık önceki tek taraflı klinik semptomatik odaklı ifadesinde korunamayacağı ortaya çıkacaktır. Ancak, bu noktada belirtilenlere göre, sembol kavramı genişletilecek, fakat terk edilmeyecektir.

CİNSELLİK

Yazar: Bernd Nietschke

Sigmund Freud'un eserlerinde cinselliğin önemini belirlemek, yalnızca işaret edilebilecek, ancak çözülemeyecek bir dizi zorluğa yol açar. Bu zorluklar, öncelikle Sigmund Freud'un eserlerinden bağımsız olarak değerlendirilmelidir. "Cinsellik" kavramı hem bilim öncesi hem de bilimsel dilde o kadar çok katmanlı bir anlamda kullanılmıştır ki, onu kesin bir şekilde sınırlamak ve içerik olarak tanımlamak neredeyse imkânsız görünmektedir. Stoller (1968), bu terimin o kadar çok ve çeşitli olgulara atıfta bulunduğunu, bu nedenle belirli bir soruya odaklanılmadığında aslında hiçbir anlam iletmediğini bile öne sürer. Sonuç olarak, "cinsellik" kavramının ne anlama geldiğini yanıtlamak zordur, çünkü bugüne kadar cinsellik sorununu kapsayıcı bir şekilde tanımlayacak genel bir bilimsel kuram bulunmamaktadır (örneğin bkz. Schmidt 1975).

Freud tarafından geliştirilen psikanalitik kuram, diğer şeylerin yanı sıra, cinsellik sorununu nispeten sınırlı bir kuramsal çerçevede ele alma girişimi olarak da anlaşılabilir. Ancak bu kuramın daha yakından incelenmesi, Freud'un insan cinselliği sorununu daha ayrıntılı olarak tanımlama çabasının, cinsellik kavramını giderek genişletmesine ve sonunda bu kavramın belirgin bir şekilde felsefi "Eros" anlayışına yaklaşmasına yol açtığını gösterir. Bu durum, "cinsellik" teriminin kesin bir bilimsel tanımını tekrar sorgulanır hale getirir.

Freud'un cinsellik anlayışı, iki farklı ve birbirine zıt temel yaklaşım arasında bir çelişki ile karakterize edilir. Bir yandan Freud, sorunu katı bir şekilde doğa bilimleri çerçevesinde ele almaya çalışmıştır. Biyoloji ve fizyolojiyi, cinsellik sorununa ilişkin kuramsal çabalarının temeli olarak görmüştür. Ancak öte yandan, esas olarak cinselliğin psikolojik faktörleriyle ilgilendiği için, bedensel faktörlerin psikolojik faktörlere dönüşümünü psikanalitik yöntemle açıklamaya çalışmıştır. Bu da onu, Freud'un psikanalitik kuramının temel taşlarından biri olan, ancak aynı zamanda cinsellik kavramının ne olduğunu tanımlamayı zorlaştıran bir tür dürtü mitolojisine yönlendirmiştir.

Özellikle libido kuramıyla bağlantılı olarak geliştirilen kavramlar, Freud'un insan cinselliğini kişilik gelişimiyle ne kadar geniş kapsamlı bir şekilde ilişkilendirdiğini gösterir. Freud'un cinsellik anlayışındaki bu çelişki, bilinçdışının postulatında bir tür çözüm bulur. Freud, yalnızca cinsellik sorunu açısından değil, genel olarak da "ruhsal gerçekliği" "maddi gerçeklikten" bağımsız bir şekilde tanımlar. Bu, Batı felsefesine özgü bir geleneğin parçasıdır. Freud'un varsaydığı bilinçdışında, bu iki tür gerçeklik kesişir. Bilinçdışı, bedensel ve psikolojik olan arasındaki bir sınır alanı olarak görünür. Freud'a göre bilinçdışı, aslında gerçek olan psişik (ruhsal) unsurdur, ancak aynı zamanda kökeni bedensel olan dürtü temsillerini de içerir (Freud 1915d). Bu bağlamda, Erikson (1957), Freud'un bilinçdışı olarak adlandırdığı gerçek psişik (ruhsal) anlayışının, Schopenhauer'in "irade" gücü anlayışıyla yakın bir ilişki içinde olduğunu belirtir. Ancak, cinsel dürtüler bilinçdışı sistemle yakından ilişkili görüldüğünden, onların "gücü", yani libido, özgün bir psişik enerji biçimidir; burada karakteristik bir dizi dönüşüm geçirir ve bilinçdışı sistem, insanın görünürde asexual davranışını bile büyük ölçüde belirler. Bu nedenle, Freud'un insan cinselliğine atfettiği psikolojik faktör, tamamen Freud'un varsaydığı bilinçdışı perspektifinden yorumlanmalıdır.

Böylece, bilinçdışının psişik (ruhsal) gerçekliği varsayımından, Freud'un cinsellik sorunuyla bağlantılı olarak geliştirdiği dürtü mitolojisine doğru zorunlu bir bağlantı vardır. İnsan cinselliğinin varsayılan bedensel temeli ile Freud'un oluşturduğu dürtü mitolojik hipotezleri arasında, bilinçdışı postulatını göz önünde bulundurursak, başlangıçta doğa bilimsel ve daha çok felsefi yaklaşımlar arasında varsayılan doğrudan bir çelişki artık mevcut değildir. Ancak bu durum, Freud'un eserlerinde cinsellik sorununun özel olarak sınırlandırılmasını neredeyse aşılmaz bir hale getirir, çünkü cinselliğin dar anlamda nerede sona erdiğini ve geri kalan psikolojik süreçler üzerinde belirleyici bir rol oynamaya başladığını belirlemek zordur.

OTO-EROTİZM

Yazar: Rudolf Adam

Psikanaliz, "oto-erotik" veya "oto-erotizm" terimlerini, görünümlerinde benzer veya aynı olabilen, ancak koşulları bakımından özdeş olmayan insan faaliyetlerini tanımlamak için kullanır. Bu nedenle, aşağıda ayrı ayrı ele alınması gereken konular şunlardır:

1. Oto-erotik evre ve nesne ilişkisi;
2. Normal gelişim sürecinde oto-erotik faaliyetler
 - a) Yedek doyum;
 - b) Otonomiye hazırlık;
3. Nevrotik hastalık belirtileri bağlamında oto-erotik faaliyetler.

"Oto-erotizm" terimi, Freud tarafından ilk kez 1905 yılında "Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme" adlı eserinde kullanılmıştır. Freud, bu terimi Havelock Ellis'ten alarak, libido kuramsal bakış açısına göre, insan gelişiminin başlangıçlarını açlık (kendini koruma) ve cinsellik (türün devamı) dürtü çifti ile karakterize etmek için özellikle uygun bulmuştur. Bu bağlamda, Macar çocuk doktoru Lindner'in (1879) bebeklerin emme veya "zevk emmesi" (Wonnaesaugen) üzerine yaptığı gözlemlerden bahsetmiştir. Lindner, bu gözlemleri cinsel olarak yorumlamıştı. Freud, emmenin, ağızla (dudaklarla) ritmik olarak tekrarlanan bir dokunuş olduğunu ve beslenme amacı taşımadığını belirtmiştir. Zevk emmesi, tüm dikkatin bu eyleme odaklanmasıyla gerçekleşir ve ya uykuya dalmaya ya da bir tür orgazm benzeri motor tepkiye yol açar. Bu zevk emmesi, genellikle meme veya dış genital bölgeler gibi hassas vücut bölgelerinin sürtünme yoluyla uyarılmasıyla birleşir. Bu yolla, birçok çocuk emme eyleminden mastürbasyona geçer. Emme eylemi, daha önce yaşanmış ve şimdi hatırlanan bir haz arayışıyla belirlenir. Bu haz kaynağı, annenin memesinden emme ve sıcak süt akışıyla elde edilen doyum deneyimidir. Çocuğun dudakları bu süreçte bir erojen bölge gibi davranır.

Freud, bu gözlemlerden yola çıkarak, infantil (çocukluk) cinselliğinin üç temel özelliğini öne sürmüştür: Bu cinsellik, yaşamsal bedensel işlevlerden biriyle bağlantılı olarak ortaya çıkar, henüz bir cinsel nesneye sahip değildir, yani oto-erotiktir, ve cinsel hedefi bir erojen bölgenin kontrolü altındadır. Bu özellikler, çocukluk cinselliğinin diğer faaliyetleri için de geçerlidir. Daha sonra, salıncak kullanma (kas aktivitesi), kendi cinsel organlarıyla oynama, dışkıyı bilinçli olarak tutarak bağırsak mukozasını uyarma gibi oto-erotik faaliyetler, Freud ve öğrencileri tarafından çeşitli vaka incelemeleri sırasında tanımlanmıştır.

Freud'un bilimsel muhalifleri ve daha sonra bazı öğrencileri ve psikanalitik takipçileri (Horney 1951, Schultz-Hencke 1947), bu gözlemlerin salt cinsel bir yorumuna yönelik eleştirilerde bulunmuşlardır. Burada, Freud'un kuramsal yaklaşımının, bir yandan cinsel sapmaların ortaya çıkışını, diğer yandan nevrotik gelişim süreçlerinin oluşumunu açıklama imkanı sağladığını vurgulamak yeterli olacaktır. Ancak daha da önemlisi, Freud'un bireyin gelişim aşamalarını tanımlarken aynı zamanda bu gelişimle yakından ilişkili olan kişilerarası (sosyal) ilişkiyi de temel alarak formüle etmiş olmasıdır.

Örneğin, anal evrede, bir yandan dışkı içeriği bir uyarıcı olarak davranır ve anal bölgenin mastürbasyon amaçlı uyarılması için kullanılır, bu durum oto-erotik bir faaliyet olarak kabul edilir. Ancak Freud, aynı zamanda dışkı içeriğinin "ilk hediye" (V, 87) olduğunu, yani annenin bu hediye kabul edebileceği ya da reddedebileceği bir nesne olarak da gördüğünü belirtir. Aynı şekilde, mastürbasyon bir yandan oto-erotik bir faaliyet olarak kabul edilirken, diğer yandan fallik eğilimlerin bir ifadesi olarak kişilerarası ilişkilerde de önemli bir rol oynayabilir.

NARSİSİZM KURAMI

Yazar: Heinz Henseler

NARSİSİZMİN PSİKANALİZDEKİ YERİ

Psikanaliz, Freud'un (1914) kuramı tanıtmasıyla birlikte, narsisizmi, kişinin kendi içsel temsiline, yani kendine dair içsel imajının libidinal olarak yatırım yapılması anlamında kullanmıştır. Bu başlangıç tanımı, zamanla genişletilmiştir. Bunun temel sebeplerinden biri, salt ekonomik bir kavram olarak (yatırım miktarı ve dağılımı sorusu) ele alınmasının yetersiz olmasıydı. Freud, narsisizm kuramını ne dürtü kuramlarına ne de yapı modeline dâhil etmediği için, bu kavramın çeşitli şekillerde kullanılması söz konusu olmuştur. Bu da özellikle son on yılda birçok eleştirel yeniden yönlendirmeye yol açmıştır (Balint 1960, Bing ve diğerleri 1959, Joffe, Sandler 1967, Kanzer 1964, Kohut 1966, 1969, 1971, 1973, Pulver 1970, Schumacher 1970, Argelander 1971, Jacobson 1964, Kernberg 1970, 1974 ve diğerleri).

Pulver (1970), "narsisizm" teriminin psikanaliz literatüründe dört farklı olgu alanı için kullanıldığını göstermiştir:

Kendilik değeri duygusunun çeşitli durumlarını tanımlamak için (hem bozulmamış narsisistik yüksek duygu hem de bunun tam tersi, yüksek derecede kendilik güvensizliği),

Bir libidinal gelişim aşaması olarak,

Belirli bir tür nesne ilişkisinin, yani narsisistik nesne ilişkisinin karakterizasyonu için,

Bazen cinsel bir sapkınlık için (Havelock Ellis, 1898'e atıfta bulunarak).

Bu farklı olguların sistematik ve genetik olarak yine de nasıl birbirine bağlı olduğunu aşağıdaki bölümler açıklayacaktır.

NARSİSİSTİK DÜZENLEME SİSTEMİ

Narsisizm kavramı, Freud'un dürtü kuramının cinsel dürtüler ve ego dürtüleri arasındaki ikiliği içerdiği bir dönemde geliştirilmiştir. Freud, Hartmann'ın 1950'den beri yaptığı gibi, ego'yu düzenleyici bir unsur olarak ve kendiliği, kişinin kendi içsel imgelerinin tamamı olan psikolojik temsilciler olarak ayırt etmemiştir. Freud, 1914 yılında narsisizmi ağırlıklı olarak bir enerji kavramı olarak tanıttı; nesne libidosu ile narsisistik libidonun birbiriyle tamamlayıcı ilişkisini vurguladı. Kendilik, libido kaybettikçe ve libido nesnelere doğru yöneldikçe, nesne libidosunun yeniden kendiliğe geri çekilebileceğini göstermek için protoplazmik canlı modelini kullandı.

Freud, bir durumu ya da diğerini örneklemek için aşık olma durumunu (tüm libidonun sevilen kişiye yoğunlaştığı ve âşık olan kişinin kendini unuttuğu durum) ve uyku halini (kişinin tüm ilgisini dış dünyadan çekip kendinde topladığı durum) örnek olarak verdi. Bu enerji dağılımı veya amip modeli bazı alt fenomenleri oldukça iyi açıklar, ancak diğerlerini açıklamaz. Örneğin, aşık olanlar için bile, tam olarak bir narsisistik yücelik duygusu karakteristiktir. Uyuyan kişi dış nesnelerle olan ilişkilerini keser, ancak rüyada içsel nesnelerle canlı ilişkiler kurar.

Freud'un "kendilik duygusu" ve bunun kaynaklarına dair açıklamaları, 1914'te bile amip modelinin ötesine geçer. O, örneğin, nesne sevgisinin narsisistik onayı geriye dönük olarak sağladığını, karşılıklı sevgi, sevilen nesneye sahip olma bilgisi ve/veya ego ideali gerçekleştirme yoluyla olduğunu belirtir.

Freud'un yapısal modelinde (1923) ego, sürekli bir dinamik çatışma içinde düzenleyici bir unsur olarak yer alır ve altbenlik, üstbenlik ve dış dünya güçleriyle etkileşim içindedir; bu da nesne ilişkilerine ve narsisizme daha farklı bakış açıları sunar. Psikanalitik ego psikolojisi, nesne ilişkilerini kendi yapısal birimlerine sahip bir sistem gibi tanımlar. Benzer şekilde, narsisistik fenomenleri de sadece ekonomik ve dinamik olarak değil, aynı zamanda özel alt yapıları olan bir sistem olarak görür. Bu iki sistem arasında fonksiyonel bağlantılar vardır; bunlar sadece tamamlayıcı (amip modelinin önerdiği gibi) değil, aynı zamanda açıkça ekleyici veya indirgeyici olarak anlaşılmalıdır. Ancak, bu bağlantılar hakkında net bir fikir birliği henüz oluşmamıştır.

Literatürde çok tartışılan bir sorun, libido ve kendilik değeri duygusu arasındaki ilişkinin nasıl olduğudur. Freud'un yaptığı gibi, dürtü enerjisi ile duyguyu eşitlemek çok basit kalmaktadır. Joffe ve Sandler (1967), Spitz ve diğerlerine atıfta bulunarak, duyguların sadece yenidoğanlarda ve hayvanlarda dürtü enerjisinin doğrudan bir dönüşümü olarak anlaşılabilirliğini göstermişlerdir. Diğer tüm durumlarda, duygular her zaman bir şekilde dürtü enerjileriyle ilgili olmakla birlikte, dış dünya veya ego-ideali/üstbenlik sisteminin etkilerine de bağlıdırlar. Bu da demektir ki: Kendilik değeri gibi duygular, yalnızca karmaşık bir dinamik sistem çerçevesinde anlaşılabilir.

Joffe ve Sandler (1967), kendilik değerinin kaynağına dair soruyu açık bırakmayı ve bunun yerine ego'nun haz ilkesinin hizmetlisi olarak gerçekte iki tür haz sağlamak zorunda olduğunu vurgulamayı önerir: doyum prototipine göre dürtü geriliminin boşaltılması, dürtü boşalmasından sonra bir gerilimden arınmış ego durumunun rahatlığı ile aynı olmayan bir rahatlık durumu. Haz ilkesi bu durumda iki "fonksiyonel hedef" taşır:

Dürtü enerjisi dengesinin korunması (yani haz-doyumsuzluk düzenlemesi, dürtü doyum), duygusal dengenin korunması (yani değer-değersizlik düzenlemesi, narsisistik doyum) ve bu fonksiyonel hedefler, iki farklı içsel psikolojik düzenleme sistemi aracılığıyla gerçekleştirilir.

PSİKANALİTİK ORAL KAVRAMI

Yazarlar: Joseph Sandler ve Christopher Dare

GİRİŞ: KAVRAM PROBLEMİ

Kavramların tanım sorunları ve anlam değişikliklerine dair özel problemler sadece psikanalizde değil, tüm bilim dallarında mevcuttur. Bu sorunlar, özellikle matematiksel sembolizasyona değil de neredeyse tamamen sözel betimlemeye dayanan bilimlerde görülür. Bunun bir örneği, genel biyolojik bir problem olan "içgüdü" kavramıdır (bkz. Fletcher 1968). Kuramsal ifadelerin formüle edilmesi sürecinde, kuramın zaten geride bıraktığı yaygın kavramları kullanmaya devam etme eğilimi vardır. Bu durum, özellikle psikanalitik kuramlar için geçerlidir (bkz. Sandler, Dare ve Holder 1970). Ancak, psikanalitik kavramlar, psikanalitik durumun dışında kalan alanlarda da kullanıldığında, ek bir karmaşıklık ortaya çıkmıştır.

Bu şekilde, birçok kavramsal belirsizlik ve belirli teknik ve teorik kavramların nispeten öznel kullanımları ortaya çıkmıştır. Ayrıca, aynı psikanalitik kavram, aşağıda oralite kavramının tartışmasında gösterileceği gibi, farklı soyutlama düzeylerinde farklı anlamlar taşıyabilir. Örneğin, "benliğe yönelik saldırganlık" ifadesi, bir yandan açıkça kendine zarar veren bir davranış biçimini tanımlamak için kullanılabilirken, diğer yandan karmaşık fenomenleri, örneğin suçluluk duygularını açıklamak için de kullanılabilir. Betimleyici ve açıklayıcı kavramlar arasındaki yetersiz ayrım, psikanalizde büyük bir kafa karışıklığına yol açmıştır. Psikanalitik kuramın gelişimi sürecinde, alternatif ve örtüşen sistemler içinde aynı terimler, farklı anlamlar için kullanılmıştır. Bunun klasik bir örneği "ego" teriminin kullanımıdır (Allport 1943, Hartmann 1964). Bu sebeplerden dolayı, psikanalitik terimlerin ve kavramların tarihine bakmayı, anlamlarının, statülerinin ve kullanılabilirliklerinin açıklığa kavuşturulmasını sağlamak için bir kural haline getirdik (Sandler 1969).

Bu nedenle, psikanalitik oralite kavramlarını anlamak istiyorsak, bunları belirli bir ölçüde tarihsel bağlamları içinde değerlendirmemiz gerekir. Ortaya çıkacağı gibi, oralite kavramının belirsizlikleri, bir yandan psikanalitik referans sistemi dışında kullanıldığı için oluşmuş olabilir; ancak esas olarak, bu karışıklığa psikanalistlerin kendileri neden olmuştur.

"ORAL" TERİMİNİN BAŞLICA KULLANIM ALANLARI

Tanımlama ve tartışma amacıyla, "oral" teriminin bir dizi ayrı uygulama alanını (biraz yapay bir şekilde) birbirinden ayırmak istiyoruz. İlk alan, oral erotizm fikri ve bunun psikoseksüel gelişim kuramlarındaki yeriyle ilgilidir. İkinci alan olarak, oral karakterin oluşumu kavramını tartışmamız gerekmektedir. Üçüncü ve son olarak ise, psikanalitik kuramda kimlik ve benlik oluşumu süreçlerinde ağız ve ağız yoluyla alınan işlevlerin rolü ele alınacaktır. Bu son bölümde ayrıca "oral fanteziler" ve bunların ruhsal mekanizmalarla ilişkileri de tartışılacaktır.

Bu üç alanın detaylı bir incelemesine geçmeden önce, "oral" sıfatının kullanımlarını hatırlamak faydalı olabilir:

Ağızla ilgili veya ağızla bağlantılı davranışları, düşünceleri veya hisleri tanımlamak için kullanılır. "Oral" terimi (örneğin, "mündlich" yani "sözlü"), bilimsel çalışmaların sunumu için de uygulanabilir; ancak psikanalitik bakış açısından bakıldığında, bu tür faaliyetler yine de çeşitli oral olmayan bileşenler barındırabilir (örneğin, cinsellik içeren sergileme davranışının süblime edilmiş bir formu gibi).

Bebeklik dönemindeki fenomenler için kullanılır; bu dönemde ağız, duysal ve agresif tatminlerin ana organını oluşturur ya da ilk yaşam yılına özgü tüm faaliyetlerin bir göstergesi olarak kullanılır. Birçok yazar (örneğin, Bowlby 1958), "oral" teriminin bu şekilde kullanılmasının fazlasıyla genişletilmiş ve yanıltıcı olduğunu, bu şekilde kullanılmasının artık faydalı olmadığını kanıtlamıştır. Hiç şüphesiz, ağız yoluyla yapılan faaliyetler ve ağız yoluyla elde edilen tatminler, erken gelişim süreçlerinde önemli bir rol oynar; ancak ilk yaşam yılında, "oral" olarak adlandırılması yanlış olacak başka birçok ruhsal süreç de meydana gelir.

Yetişkinlik dönemindeki ruhsal süreçleri ve davranışları tanımlamak için kullanılır; bu süreçler, psikanalitik rekonstrüksiyon yoluyla, bebeğin annesiyle olan erken ilişkisine dayandırılır veya bilinçdışı oral arzuların dolaylı ifadeleri olarak anlaşılır, ağız doğrudan dahil olmasa bile (örneğin, "kitapları rastgele yutma", talepkâr tutumlar, güvenlik arzuları gibi).

Bu üç kullanımın, gözlem verilerinden elde edilen farklı soyutlama düzeylerini temsil ettiği açıktır. "Ağızla ilgili veya ağızla bağlantılı davranışları, düşünceleri veya hisleri tanımlamak" için kullanılan ilk ifade, fenomenolojik veya betimleyici bir kullanımdır. İkinci kullanım, "ağız duysal ve agresif tatminlerin ana organı olduğu bebeklik dönemi" ile ilgilidir ve bu, gelişimle ilgili bir kullanımdır. Son olarak üçüncü kullanım, "psikanalitik rekonstrüksiyon" ile ilgilidir ve daha yüksek bir kuramsal soyutlama düzeyindedir.

Bu geçici taslağın, inceleme alanımızın karmaşıklığını, "oral" kelimesinin anlamlarının kapsamını ve ağırlığını fark etmemizi sağladığını ve ayrıca kavramın açıklığa kavuşturulması çabasının ne kadar gerekli olduğunu gösterdiğini umuyoruz.

Yazar: Dieter Eicke

GİRİŞ

Üst benlik kavramı, psikanalitik kuramın merkezi bir yapı taşıdır. Freud'un bu keşfi, çocuk cinselliği, rüya sembolizmi, bilinçdışı ve aktarımlar gibi diğer önemli keşiflerinin yanı sıra, psikanalizin temel taşlarından biri olmuştur. Üst benlik hem dürtü yaşamını hem de ego (ben) işlevlerini etkiler. Ebeveynlerin ve öğretmenlerin (mesleki eğitim de etkili üst benlik içeriklerini şekillendirir) eğitimi ve toplum düzeni ile ilişkilidir. İç dünya ve dış dünya arasında bir düzenleyici olarak işlev görür. Üst benlik, arzular, ideal oluşumlar, içselleştirilmiş davranış normları ve değer yargıları, özdeşimler veya taklitlerden, tasavvurlar ve duygulardan oluşur.

Üst benlik; cezalandırır, över, vicdan azabı yaratır ve kendini izleme ve gözlemi temellendirir, öz bilinçliliği ve birçok eylemi düzenler. Bir karakterin duruş ve davranış alışkanlıklarını yaratır. Üst benliğin büyük bölümleri bilinçdışı kalır. Ancak bu bilinçdışı parçalar, toplumun tabuları ve eğitim yöntemleri gibi bizim davranışlarımızı ve alışkanlıklarımızı yönlendirir.

Bu kavram bilimsel olarak tartışmalı olmasına ve hala açıklığa kavuşturulmamış yönler bulunmasına rağmen, üst benlik, laikler arasında bile yaygın bir şekilde kabul gören bir kavram haline gelmiştir. En yaygın anlayış, üst benlikte çocukluk eğitiminin emirlerinin ve yasaklarının depolandığıdır. Bu anlayış yanlış olmasa da tek taraflıdır ve üst benlikle ilgili olan sorunların tümünü yansıtmaz.

Freud, "Uygarlık ve Hoşnutsuzlukları" (1930) adlı eserinde, "Burada yer alan ruhsal süreçlerin, kitle açısından bireye kıyasla daha tanıdık ve bilinç tarafından daha erişilebilir olduğunu" ve "üst benliğin bazı dışavurumlarının ve özelliklerinin kültürel toplum içindeki davranışlarından, bireyinkinden daha kolay anlaşılabilirliğini" yazmıştır. 1960'lardaki öğrenci hareketleri bu konuda çok fazla malzeme sağlamıştır.

Sosyologlar da bu nedenle üst benlik kavramına aşinadır. Günümüzde bu kavrama oldukça eleştirel yaklaşımlar da üst benlik kavramı onlar tarafından da kabul edilir ve benimsenir (Gehlen 1958). Bu kavramı, insanın kişiliğinde ahlaki değerleri normatif olarak kurma özelliği olarak kuramsal yapılarına dahil ederler ve böylece toplumsal normların birey için nasıl örnek teşkil edebileceğini açıklarlar.

Teologlar, vicdan fonksiyonunun büyük bölümlerinin doğrudan tanrısal kökenli olmadığını, aksine dayatılan fikirler olduğunu ve itiraf edilen birçok şeyin gerçek suçluluk duygularına dayanmadığını, aksine kişinin daha önce ebeveynlerinin gerçekte veya hayal gücüne göre talep ettiği şekilde davranmamış olma korkularından kaynaklandığını anlamışlardır.

Reklamcılar, bu insan özelliğinden, yani sürekli tekrarlanan deneyimlerin eleştirel bir sorgulama olmadan içselleştirilmesinden özellikle yararlanırlar. Bu süreçle ilgili olarak, bunun nasıl gerçekleştiğini detaylı olarak tartışmamız gerekecek. Reklamda, genel olarak kabul gören bir ahlaki değer aslında nasıl tamamen ahlak dışı olabileceği de net bir şekilde görülür. Burada ayrıntılara girmemize gerek olmasa da siyasi ve dini kurumların reklam gibi etkili olduğunu ve kısmen de olsa bu etkiyi sürdürdüğünü söylemek yerinde olacaktır. Önemli teologlar, örneğin Karl Rahner, bunu kilise liderlerine defalarca açıklamaya çalışmışlardır.

Aile mutluluğunun annenin belirli bir deterjan kullanıp kullanmamasına bağlı olmaması gerektiği gibi, diğer değer yargılarının da benimsenmeden önce uzmanlarca incelenmesi gerektiği açıktır. Birçok ahlaki değer, temsilcileri tarafından herkesin ilgili vicdan duygularına sahip olduğu gerekçesiyle mutlak kabul edilir (örneğin kilisenin bekâret veya Pazar günü kiliseye gitme emri ya da Marksistlerin halk için her şeyi yapma gerekliliği). Ancak, bu sözde vicdan duygularının sadece eğitim doktrinleri ile dayatıldığını tespit edebiliriz. Kürtaj yasası tartışmalarında bu durum açıkça gözlemlenebilir. Özellikle her iki mezhepten ahlak teologları bunu fark etmiş ve belirli kişisel acil durumlarda kürtajların vicdan sebepleriyle — tam da vicdan sebepleriyle! — yapılması gerektiğini savunmuşlardır.

Gelenek yoluyla benimsenen, ancak uzmanlarca incelenmemiş ahlaki değerler, bu tür vicdan duygularını etkiler ve bireyi, geleneksel düşünce yollarında tabulara boyun eğmeye veya onlara duygusal, dolayısıyla da genellikle nesnel olmayan bir şekilde karşı çıkmaya zorlar. Kulüplerde de bu tür kurumsal doktrinlere bireyler karşısında sürekli olarak rastlamak mümkündür. Richter (1972), her grupta bazı katılımcıların üst benliğin mutlak temsilcileri haline geldiğini açıklamıştır. Örneğin, bir yönetim kurulu üyesi şöyle bir argüman öne sürebilir: "Eğitim adayları, (yıllarca süren tartışmaların sonunda) kendileri için iyi olmadığını anladılar, bu yüzden organizasyonun komitelerine katılmıyorlar." Bu nedenle daha fazla konuşmaya gerek yoktur ve onların bu katılmama halinin doğru olduğu kanıtlanmıştır.

Bu eğitim adaylarının demagojik bir şekilde nasıl sindirildiğini ve sonunda her türlü katılma isteğini kaybedip, oyuncaklarını mırıldanarak ama açık bir şekilde itiraz etmeden yerleşik olanlara teslim ettiklerini hayal etmek zor değildir. Üst benlik, gelenekleri sürdürür. Freud der ki: Üst benlik, "zamanla kalıcı hale gelen değerlerin, bu yolla nesiller boyunca aktarılan geleneğin taşıyıcısı haline gelir". Bu tür gelenekler, yeni bilgiler bir değişikliği zorlayana kadar eylemin ölçütü olmaya devam eder.

Erikson (1939), Kızılderililerle yaptığı araştırmalarla hem yaşayan hem de tarihsel olarak geçmiş tüm kültürleri anlamak için bir yöntem geliştirmiştir ve bu, tam da üst benlik oluşumlarının bu şekilde aktarılması ve sıklıkla sözel olmayan eğitim yöntemlerinin kullanılmasıyla gerçekleşmiştir. O, her kültürde, birlikte yaşamı belirleyen ve farklı kültürlerin nasıl farklılaştığını gösteren çok çeşitli "gerçeklik" formları oluştuğunu açıklar. Çin'de eskiden yüzün nasıl korunduğu (utanmadan kaçınıldığı), Afrika'daki bir kabilenin büyüleyici geleneklerinden tamamen farklıdır (Parin/Morgenthauer 1963).

Heinz Hartmann (1960), uyum işlevlerinin, ego tarafından dürtü taleplerinin reddedilmesine nasıl yol açtığını anlatmıştır. O, uyumun bir sonucu olarak gerçeklik ilkesinin kurulmasını görür. Zürih'ten Lincke (1971a, 1971b), bunun sadece disiplinle elde edilebileceğini açıklığa kavuşturmuştur. Bu uyum süreçlerinde gerçekliğin ne olduğu, her zaman iktidar sahibi olanlar tarafından belirlenir; bu, çocuk için ebeveynler, kurumlarda ise yönetim kurulu veya yönetimdir. Erikson'un tanımladığı gibi, farklı kültürlerde gerçekliğin nasıl inşa edildiğini hatırlayalım.

Şimdi üst benliğin nasıl kuramsal olarak anlaşılabilirliğine bakalım.

NEVROZDA VE TOPLUMDA OBSESYON

Yazar: Peter Kutter

GİRİŞ

Bu makalenin başlığı, yalnızca "Obsesif Kompulsif Bozukluk" tanısı altında sınıflandırılan klinik fenomenlerin tartışılması anlamına gelmez. Öyle olsaydı, başlık basitçe "Obsesif Kompulsif Bozukluk" olurdu. Ancak başlık, "Nevroz ve Toplumda Obsesyon" olup, bu da sadece bireyde ortaya çıkan nevrozlardaki obsesyon fenomenlerini değil, aynı zamanda toplumdaki obsesyon fenomenlerini de kapsar.

Bu bireysel ve kolektif obsesyon olgularına yaklaşım klinik bir perspektif olacaktır. Bu, bireysel obsesif kompulsif bozukluk için, obsesyon fenomenleri ile Sigmund Freud'un analitik kuramı (bkz. P. Heimann'ın makalesi) ve onun dürtü kuramının anal-sadistik organizasyon aşaması arasındaki ilişkileri kurmak ve bu özel cinsel gelişim evresinin dürtülerinin, bu kitapta daha önce ayrıntılı olarak ele alınan üst-benlik (bkz. D. Eicke'nin makalesi) olarak adlandırılan bilinçdışı mekanizma ile belirli duygularla çatışmasını, nevrotik sonuçları olan özel bir içsel çatışma formu olarak göstermesi anlamına gelir. Ayrıca, bu çatışmanın her bir bileşeni ve bu bileşenlerden kaynaklanan spesifik ego (benlik) kaygıları (bkz. G. Jappe'nin makalesi) incelenmelidir. Son olarak, benliğin bu kaygılarla başa çıkmak için savunma mekanizmalarını nasıl kullandığı takip edilmelidir.

Bunun ötesinde, obsesif düşünceler, obsesif davranışlar ve obsesif etkiler terimleriyle tanımlanan ve obsesif kompulsif bozukluk olarak bilinen özel semptom nevrozunun nasıl ortaya çıktığını analiz etmek gerekir. Aynı şey, klinik olarak obsesif yapı veya obsesif karakter olarak adlandırılan karakter nevrozları için de yapılmalıdır. Her iki konu da makalenin ana bölümünde ele alınacaktır.

Bu birey odaklı ana bölümün temeli psikanalizdir; burada, klinik psikolojinin bir alt alanı olarak, anlaşılması zor olan nevrotik obsesyon fenomenlerini anlamaya uygun bir psikolojik bozukluklar kuramı olarak anlaşılmaktadır. Obsesif kompulsif bozukluk, aslında, çeşitli derecelerde obsesyon belirtileri gösteren tüm nevrozların yalnızca aşırı bir varyantıdır. Bu durum, merkezinde ister histerik veya konversiyon nevrozu, ister fobik, depresif veya paranoyak semptomlar bulunsun, hemen hemen her nevroz için geçerlidir. Aynı şekilde, obsesif karakter için de durum böyledir. Bu da, obsesif yapının öğelerini daha az veya çok derecelerde içeren karakter nevrozlarının yalnızca aşırı bir varyantıdır.

ÖDİPAL KARMAŞA (OEDİPUSKOMPLEX).

Yazar: Alex Holder

GELENEKSEL PSİKANALİTİK PERSPEKTİF

Freud, psikanalizin merkezi bir kavramı olan Ödipus karmaşası terimini 1910 yılında tanıttı. Ancak Wilhelm Fliess ile olan yazışmaları (bkz. M. Grotjahn'ın "Freud'un Mektup Yazışmaları" adlı makalesi), Freud'un bu kavramın varlığına kendi kendine yaptığı analizler sonucunda 19. yüzyılın sonlarına doğru ikna olduğunu gösteriyor. Freud, bu terimi, Yunan mitolojisinde babasını öldürdükten sonra bilmeden annesiyle evlenen Kral Ödipus'un hikâyesinde, insanın temel psikolojik çatışmasını ifade ettiği için seçti (bkz. H. Stolze'nin makalesi).

Freud ve klasik psikanaliz için, Ödipus karmaşası, kuramlarının ve nevrotik çatışmaların ve psikopatolojik gelişmelerin anlaşılmasının temel taşı haline geldi. Bu karmaşa, her insanın gelişim sürecinde bir şekilde karşılaştığı evrensel bir fenomen olarak kabul edildi ve hâlâ edilmektedir. Bu nedenle hem erkek hem de kadınlar için büyük bir öneme sahiptir, ancak cinsiyete özgü belirgin farklılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

Tam gelişmiş haliyle (sözde tamamlanmış Ödipus karmaşası), erken çocukluk döneminde (ikinci ve beşinci yaşlar arasında) kristalleşen, nesneye yönelik üçgen bir yapı olarak ortaya çıkar. Bu dönemde, çocuk aynı anda bir ebeveyne karşı cinsel olarak vurgulanmış arzular ve diğer ebeveyne karşı rekabet duyguları ve muhtemelen kıskançlıktan kaynaklanan ölüm dilekleri yaşar.

Tamamlanmış karmaşanın çerçevesinde, klasik psikanaliz pozitif ve negatif bir form arasında ayrım yapar ve hem erkek hem de kız çocuğunun gelişimleri boyunca bu iki form arasında gidip geldiği varsayılır. Pozitif formunda, karmaşa, çocuğun karşı cinsteki ebeveyne karşı cinsel arzusunu ve aynı cinsteki ebeveyne karşı ölüm isteğini ifade eder. Negatif form ise tam tersi bir yapıyı tanımlar: aynı cinsteki ebeveyne karşı cinsel arzu ve karşı cinsteki ebeveyne karşı ölüm isteği.

Freud, "Benlik ve Alt Benlik" (1923) adlı eserinde bu konuda şöyle der: "Genel olarak ve özellikle nevrotiklerde tamamlanmış Ödipus karmaşasının varlığını kabul etmek iyi bir fikirdir. Analitik deneyim, bazı durumlarda bu karmaşanın bir ya da diğer bileşeninin neredeyse fark edilemez izler dışında kaybolduğunu ve bir uçta normal, pozitif Ödipus karmaşası ve diğer uçta ters, negatif Ödipus karmaşası olacak şekilde bir dizi ortaya çıktığını gösterir. Ara konumlar ise iki bileşenin farklı katılım seviyeleriyle tam formu gösterir".

Freud, Ödipus karmaşasının hem filogenetik hem de ontogenetik determinizasyonlarla yapılandırıldığını varsaydı ve ilk faktörlerin onun evrensel ortaya çıkışından sorumlu olduğunu belirtti. Filogenetik koşulları açıklamak için, Ödipus karmaşasının kökenini tarih öncesi zamanlara dayandırdı; bu dönemde insanlık, başında şiddetli bir lider veya "baba" olan sürüler halinde örgütlenmişti ve bu lider bir gün oğulları tarafından öldürülüp yenildi (bkz. "Totem ve Tabu", 1912-1913). Bu hipotez, Ödipus karmaşasının biyolojik yönüne ve evrensel niteliğine işaret eder. Öte yandan, bireysel şekli büyük ölçüde küçük çocuğun deneyimlerine bağlıdır. Yani, özellikle ebeveynlerin çocukların ihtiyaç veya dürtü göstergelerine karşı tutumları ve ebeveynlerin sağladığı tatmin veya engelleme derecesi gibi ailevi etkilerle şekillenir; ayrıca, çocuğun gözünden bakıldığında ebeveynlerin birbirleriyle olan ilişkisi ve çocuğun ebeveynler için oynadığı rol de önemlidir. Ayrıca, kardeşlerin veya diğer aile üyelerinin varlığı da karmaşanın belirli şekillenmelerine katkıda bulunabilir.

Klinik gözlemler, tek ebeveynle veya kurumlarda büyüyen çocukların da bir Ödipus karmaşası geliştirdiğini göstermektedir. Bu, yapısal belirleyicilerin önemini daha da artırır. Çocuklar, gelişim aşamasına bağlı olarak, eksik veya mevcut olmayan Ödipal yapıyı tamamlamak için hayal gücünde veya gerçekte nesneler yaratmaya zorlanırlar.

Ödipus karmaşasıyla bağlantılı çatışmaların tatmin edici olmayan veya eksik çözülmesinin çocuklarda ve yetişkinlerde nevrotik eğilimler oluşturabileceği düşünülmektedir. Sağlıklı ve nispeten normal bireyler ise bu zorlukları uygun şekilde aşmayı başarmışlardır.

Klasik tamamlanmış Ödipus karmaşası (pozitif ve negatif formu içerir), Freud'un doğuştan gelen insan biseksüelliği hipotezinin bir gelişimi olarak anlaşılabilir. Buna göre, her bireyde fiziksel özelliklerinden bağımsız olarak hem dişil hem de eril eğilimler vardır ve bunlar cinsel arzular ve fanteziler şeklinde olduğu kadar davranışlarında da kendini gösterir. Çocuk gelişimi döneminde, bir yandan eril ve aktif, diğer yandan dişil ve pasif davranışlar arasında geniş bir uyum gözlemlenebilir.

Bu nedenle, Ruth Mack-Brunswick (1940), ilk olarak, pozitif ve negatif yerine aktif ve pasif bir Ödipus karmaşası formu arasında bir ayrım yapılmasını önerdi. Ona göre, "aktif" ve "pasif" terimleri, cinsiyetler arasındaki farklılıkları Freud'un terimlerinden daha doğru ve kapsamlı bir şekilde tanımlar. Ancak, Freud'un terminolojisinin (pozitif ve negatif form) Brunswick'inkilerden tamamen farklı Ödipal yapıların yönlerini ele aldığı belirtilmelidir. Freud'un ifade çifti, özellikle çocuğun Ödipal cinsel arzularının nesnesine odaklanırken, Brunswick çocuğun farklı Ödipal yapılar çerçevesindeki konumunu vurgular. Bu nedenle, bu iki ifade çifti birbirinin yerine kullanılamaz. Örneğin, bir erkek çocuğun pozitif Ödipus karmaşası, annesini sahiplenme ve ona nüfuz etme yönündeki aktif erkeksi arzuyu temsil ederken, bir kız çocuğundaki pozitif karmaşa, özellikle babasından bir bebek isteme arzusu gibi pasif kadınsı arzularla belirlenir. Aynı düşünceler, karmaşanın negatif formu için de geçerlidir; burada erkek çocuk babaya karşı pasif bir rol, kız çocuk ise anneye karşı aktif bir rol üstlenir.

ÖDİPAL DURUM · ÖDİPAL ÇATIŞMA · ÖDİPUS KARMAŞASI

Yazar: Helmuth Stolze

"Psikanalitik araştırma dünyasının Ödipus karmaşasını keşfetmekten çok memnun olduğunu söyleyemeyiz," diye yazmıştı Freud (XI, 212). Yine de bu aynı dünya, neredeyse hiçbir psikanalitik kavramı Ödipus karmaşası kadar düşünce ve dil repertuarına dahil etmemiştir (bkz. A. Holder'in makalesi). Ödipus karmaşası "haklı olarak nevrozların çekirdeği" olarak kabul edilseydi (XI, 349), bu çok da anlaşılır olmazdı. "Ancak, tüm insanların böyle sapkın ensest ve ölüm arzusu içeren rüyaları olduğu için, yalnızca nevrotikler değil, bu durumda, bugün normal olanların da Ödipus karmaşasının sapkınlıkları ve nesne yer değiştirmeleri üzerinden gelişim yolunu geride bıraktığını söyleyebiliriz; bu yol normal gelişimin yoludur" (XI, 350).

Freud'un bu sonuca varması bazılarına ikna edici gelmemiştir. Örneğin, Balint şöyle yazar: "Genellikle psikanalitik tedavi durumunda gözlemlenen fenomenlerin, tüm insan gelişimi için temsilci olduğu varsayılır. Bu düşünce, birçok teorik varsayımımızı örtük bir şekilde etkiler. Ancak, ben bunun doğru olmadığını düşünüyorum. Birincisi, analiz edilen kişi gelişimi boyunca yaşadıklarının hepsini psikanalitik durumda tekrar etmez; ikincisi, tekrar edilen şey, psikanalizin özel koşulları nedeniyle büyük ölçüde çarpıtılır" (1970, 40f).

Ödipus karmaşasının anlaşılmasındaki zorluklar, iki sorun alanının birbirine karışmasından kaynaklanmaktadır: bunlardan biri, küçük çocuğun cinsel gelişimi çerçevesinde ortaya çıkan sorunlar, diğeri ise erken dönem anne-çocuk ikili ilişkisinden, birden fazla insanla kurulan daha bilinçli ilişkilere geçiş sürecindeki sorunlardır.

Şimdi, ödipal durumun, insan gelişiminin temel bir konstelasyonu olarak nasıl anlaşılabilirliğini ve her zaman, şimdi ve burada nasıl bir olay haline geldiğini göstermeye çalışacağım.

"Ödipus karmaşası" terimini Freud ilk kez 1897'de Berlinli doktor Wilhelm Fliess'e yazdığı bir mektupta kullandı. Bu terim, "Aile Romanı"nda (V, 127) yaşam tarihi-toplumsal bir durumu karakterize etmek için, mitolojik bir unsurla psikolojik bir unsuru birleştirmiştir. Burada seçilen yaklaşımın daha iyi anlaşılması için kısaca özetlenebilir: Ödipus mitinde, tanrı ve kahraman efsaneleri, çok eski ritüeller ve erken tarihsel olaylar kendilerini göstermiştir (Borkenau 1957). Bu yüzyılda sadece Ödipus miti üzerine yazılmış geniş bir literatür bulunmaktadır, Robert'ın (1915) iki ciltlik eseriyle başlayan. Bu mite birçok teorik öğreti yansıtılmıştır, bu da konunun sürekli çekiciliğini gösterir. En eski ve en bilinen Ödipus draması Sofokles'e aittir ve Freud sadece bu mitin nispeten geç, Helenistik versiyonuna Ödipus karmaşasıyla atıfta bulunmuştur.

"Şimdi bu korkunç Ödipus karmaşasının ne içerdiğini öğrenmek için sabırsızlanıyorsunuz. İsmi zaten her şeyi anlatıyor. Hepiniz, babasını öldürüp annesiyle evlenmeye mahkum edilen Kral Ödipus'un Yunan mitini biliyorsunuz; kaderinden kaçmak için her şeyi yapar, fakat sonunda, bu iki suçu farkında olmadan işlediğini öğrenince kendini kör ederek cezalandırır" (XI, 342).

Freud, bu mitin olaylarında, çocuklarda ve nevrotik hastalarında gözlemlediği bir ebeveyne aşık olma ve diğer ebeveyne karşı nefret duyma duygusal tepkilerinin bir yansımasını bulduğuna inanıyordu. Bu yüzden "Ödipus" terimini kullandı. "Karmaşa" terimini ise, bu "kötü" duyguların, hem normal çocuk gelişimi sürecinde hem de nevrotik bireylerde bilinçdışına itildiği için kullandı. Bu bağlamda, her insan bu Ödipus karmaşasını yaşar ve bu karmaşanın üstesinden gelinmesi —aşktan ve nefretten vazgeçme— veya üstesinden gelinmemesi —değişmeden devam eden duyguların bastırılması—, insanın normal veya nevrotik gelişimini belirler.

KADIN (DİŞİL) CİNSELLİĞİ VE EROTİK YAŞANTI

Yazar: Natalie Shainess

Kadının psikolojisi ve cinselliği son derece karmaşık bir araştırma alanıdır. Freud'un (1931) belirttiği gibi, kadın cinselliği, çift işlevli bir yapıya sahiptir. Bu işlev, bir yandan doğrudan cinsel olup bir erkeğe hoş görünme ve onunla kalıcı bir cinsel ilişki kurma gerekliliğiyle ilgilidir; diğer yandan ise kadın yaşamının üreme yönüyle iç içe geçmiştir. Freud, bu iki işlev arasında bir bağlantı olduğunu ve birinci işlevdeki başarının genellikle başarılı bir annelikle ilişkili olduğunu belirtmiştir.

Bu genel yargıda elbette istisnalar vardır; 1964 yılında da belirttiğim gibi, bir işlevde yaşanan zorluklar veya başarısızlıklar, diğer işlevdeki başarılarla telafi edilebilir, böylece benlik kimliğinin bileşenleri istikrara kavuşturulabilir. Bu makale esas olarak, kadının cinselliğinin ilk işlevi olan erotik işlevi ele almaktadır.

LİBİDO GELİŞİMİNDEKİ SORUNLAR

Kastrasyon Karmaşası

Freud'un kadınla ilgili metapsikolojisi ve kadın cinselliğinin gelişimine dair görüşleri, kadınların erotik deneyimlerine yönelik anlayışları önemli ölçüde etkilemiştir. Bu nedenle, bu görüşler burada kısaca ele alınacaktır. Freud (1925), küçük bir erkek çocuğun kendisini penis kaybı tehdidi altında hissettiğini ve bunun sonucunun bazen erkeklerde kastrasyon karmaşası olduğunu öne sürmüştür. Küçük kız çocuğu ise kendi penisinin olmadığını, bacaklarının arasındaki "yarayı" ve bir erkek çocuk gibi işeyememe yeteneksizliğini keşfeder. Bu durum, kendini "doğuştan hadım" olmuş, kusurlu biri olarak görmesine yol açar ve sonuç olarak kadın kastrasyon karmaşası gelişir.

Kız çocuğu, annesine benzediğini ve şu anki haliyle annesinden doğduğunu fark ettiği için, bu kusurdan annesini sorumlu tutar ve ancak kendi çocuğunu, özellikle bir oğul doğurarak bir penis elde edebileceği hissini geliştirir. Bu durum, kız çocuğunun erkek çocuklarla rekabet etme çabalarından vazgeçmesi gerektiği sonucuna yol açar. Bu konuda başarılı olamayan kadınlar, bir "erkeklik karmaşası" geliştirir ve "penis hasedi" (1938) ile birlikte genellikle buna eşlik eden saldırgan davranışlar sergilerler - ancak bunu, daha önce bir penis hasedi dönemi geçirmiş olmalarına rağmen yaparlar.

Helene Deutsch, bu kavramı, "feminen pasif bir tutumun" gerekliliğini vurgulayarak genişletmiştir. Freud'un biyolojik biseksüellik görüşü, erkek organının daha belirgin bir şekilde geliştiği ve bu nedenle daha anlamlı bir genital organ olarak deneyimlendiği ortak bir embriyonik-genital köken ve gelişim olduğuna dair gözlemine dayanır. Marie Bonaparte (1949), bunun "penis hasedi gibi birincil psikolojik tezahürlerin gerçek kaynağı" olduğunu varsaymıştır. Helene Deutsch (1944) ve diğerleri ise, kadın pasifliğinin bir penis elde etme gerekliliğinin sonucu olduğunu iddia etmişlerdir; ancak bu iddiayı, Freud'un kadın mazohizmi fikriyle - yani kastrasyon, tecavüz ve acı çekerek doğurma üçlemesine maruz kalma arzusuyla - ilişkilendirmişlerdir.

"Tecavüz" (bekaretin bozulması) ve doğumun kuşkusuz acı verici olarak deneyimlendiği halde, ben (1964) kadınların biyolojik yaşamındaki acı olgusunun, bir mazohizme işaret etmediğini, yani acı çekme arzusuna ya da benzer şekilde içgüdüsel bir ihtiyaca işaret etmediğini göstermiştim. Mazohizmin etiyolojisi de önemli ölçüde daha karmaşıktır.

HİSTERİ

Yazar: Andre Green

TARİHÇESİ VE PSİKANALİTİK PERSPEKTİF

Eğer psikiyatri ve onun psikopatolojisi uzun bir tarihsel gelişimin sonucu ise, günümüzde tanıdık olan her bir sendromun da kendine özgü bir geçmişi olduğu kesinlikle doğrudur. Psikopatolojinin tüm sendromları arasında, hiç şüphesiz histeri, içinde bulunduğu dönemlerden en çok etkilenen sendrom olmuştur. Tarihi en eski zamanlara kadar izlenebilen histerinin, kaybolma sürecinde olduğu iddia edilmektedir. Sosyohistorik şartlara bağlı olarak zirve noktasına Charcot döneminde ulaşan ve Freud'un da bu dönemde faydalandığı histerinin bu dönemi geçmiş gibi görünmektedir.

Bazı meslektaşlar, günümüzde histerinin artık sadece sözde ilkel toplumlarda karşılaşılan bir kalıntı olduğunu, bazen toplumsal ritüellere entegre edildiğini, bazen de "hastalık" olarak tanımlandığını savunmaktadır. Ancak bu gerçekten doğru mu? Endüstri toplumumuzda, histerinin eski görünümünün yerine geçen birçok türü yok mu? Eğer doğruysa, hastanelerimiz artık histerik nöbetler, histerik felçler veya kasılmalar, tam hafıza kaybı ve histerik karanlık hallerle dolu değil; fakat aynı zamanda tüm psikiyatr ve psikanalistlerin hâlâ bu ölü ilan edilen fenomen hakkında konuştuğu da doğrudur. "Histerik karakter" (Klages 1926) oldukça yaygındır. Psikologlar ve psikanalistler, bu yapıları ortaya çıkarmaya çalışmaktadır, ancak bu yeterli değildir çünkü histeri artık sadece tıbbın, psikiyatrin veya analistin alanına ait değildir.

Antropologlar ve sosyologlar da histerinin mekanizmalarını araştırma talebinde bulunmakta ve böylece bazen çok farklı şekilde değerlendirilen sosyoekonomik faktörler devreye girmektedir.

Bizim görevimiz, histeriyi psikanalitik bir yaklaşımla incelemektir. Dolayısıyla, diğer tüm yönleri ya bir kenara bırakacağız ya da gerekli görüldüğünde yalnızca yüzeysel olarak ele alacağız; yine de okuyucuya, konumuzu ayrıntılı olarak ele alan yakın tarihli bir eser olan "Confrontations psychiatriques" (1968) kitabına başvurması önerilir.

Günümüzde histerinin temel sorunları şu şekilde ifade edilebilir:

Histerinin belirtileri ve karakteri göz önünde bulundurularak, histerik yapıyı nasıl tanımlayabiliriz?

Histeri sadece ve sadece nevrozlar alanına mı aittir?

Cinsellik, Freud ve ondan önceki eski bir gelenek tarafından histeriye atfedilen belirleyici rolü oynamaya devam ediyor mu?

Histeri ile diğer psikopatolojik sendromlar arasındaki bağlantılar hangi türdendir? Yani sadece histeri ile psikosomatik ve psikozlar arasındaki değil, aynı zamanda histeri ile psikopatinin farklı görünimleri ve madde bağımlılığı arasındaki bağlantılar?...

Bir yanda bireyin histerisi ile diğer yanda toplumsal organizasyon (kültür ve "karşı kültür") arasındaki bağlantılar nasıl yapılandırılmıştır?

BASTIRMA VE DİĞER SAVUNMA MEKANİZMALARI

Yazar: Wolfgang Schmidbauer

Kaçış ile Bastırma Arasında Bir Orta Yol

Bir organizma, hayatını tehdit eden dış uyaranlardan kaçış yoluyla kurtulabilir. Yetişkin bir insan, çevresi tarafından onaylanmayan ya da cezalandırılan dürtü taleplerini bilinçli bir yargı ile savunabilir. Ancak çocuk için bu durum sıklıkla mümkün değildir. Onun zihinsel işlevlerinin kapasitesi henüz yeterince gelişmemiştir ve bilinçli davranış kontrolü imkanları oldukça sınırlıdır. İnsan yaşamının erken dönemlerinde, çocuğun henüz zayıf olan "benliği" (yani davranış kontrol sistemi) için birincil grubun -özellikle de ebeveynlerin- önemli destekleyici fonksiyonları üstlenmesi gerekir. Eğer çocuk, birincil gruptaki önemli kişiler tarafından belirli dürtü taleplerinin (örneğin, cinsel nitelikteki isteklerin) reddedildiğini deneyimliyorsa, henüz belirsiz ve geçirgen olan benlik sınırları nedeniyle bu istekleri bilinçli olarak yargılayıp değerlendiremez. Bu, benliğin zaten sabit olduğunu ve içsel süreçlerinin fark edilmediği konusunda kesin bir güveni gerektirirdi.

Bu durumda -zayıf bir benliğin kınanan istekler/talepler tarafından baskı altına alınma tehdidi altında olduğu bir durumda- bastırma devreye girer. Freud'un dediği gibi, bastırma "kaçış ile yargılanma arasında bir orta yol"dur. Freud'un bu kavramın "psikanalitik çalışmalar öncesi dönemde ortaya konulamadığı" yönündeki eklemesi ise yalnızca kısmen doğrudur. Aslında, eğitimci Johann Herbart (1776-1841) çoktan "bastırma" ve "bastırmak" terimlerini kullanmıştı. O, güçlü düşüncelerin zayıf olanları bastırdığı bir fikir mücadelesinden bahsetti, ancak bu süreçlerin ardındaki nedenleri (motifleri) ayrıntılı bir şekilde açıklamadı. Friedrich Nietzsche, belki de bastırmanın dinamiğini ilk kez ortaya koyan yazardır, ancak bu terimi kullanmadan: "Bunu yaptım," der hafızam. "Bunu yapmış olamazsın," der gururum ve inatla direnir. Sonunda -hafıza pes eder". Bu durumda, benlik ideali bastırmanın motivasyon kaynağı olurdu.

Bastırma sürecini sistematik olarak tanımlayan ve araştıran ilk kişi Freud olmuştur. Freud, "Psikanalitik Hareketin Tarihi Üzerine" adlı eserinde, bastırma teorisini "psikanaliz binasının üzerine inşa edildiği temel direk" olarak nitelendirir. Daha dar anlamda, bastırma, bir kişinin bir dürtüyle ilgili olan düşünceleri, imgeleri veya anıları bilinçdışı Opo* hale getirmeye veya bilinçli hale gelmelerini engellemeye çalıştığı bir ruhsal süreçtir. Bastırma, bu dürtü kökenli düşüncelerin yargılanması mümkün olmadığında ortaya çıkar; bu ya benliğin (özellikle çocuklukta) zayıf olması nedeniyle ya da üstbenlik ve benlik ideali tarafından uygulanan sansürün, ilgili düşüncelerin bilinçli olarak işlenmesine izin vermemesi nedeniyle gerçekleşir.

Yazar: Peter Harlin

Sakarlık ve dil sürçmesi, Freud'un psikopatoloji alanında tanımladığı özel bir kategoriye aittir ve günlük yaşamda ortaya çıkan bu tür olayları ifade eder. Bir sakarlık ya da dil sürçmesi, bir psikolojik işlevin başarısızlığıdır ve bu, geri plana itilmiş, ancak istem dışı bir şekilde kendini gösteren bir niyetin, amaçlanan bir eylemi engellemesi, değiştirmesi veya başka bir eylemle yer değiştirmesi ile karakterize edilir.

Freud'a göre, sakarlık ve dil sürçmesi belirli koşullarla sınırlıdır: Sakarlık veya dil sürçmesi, belirli bir ölçüyü aşmamalıdır; "normalin sınırları içinde" kalmalıdır. Nevrotik çatışmalar durumunda bastırılmış niyetler, yeme, cinsellik, meslek veya sosyal ilişkiler gibi önemli yaşam alanlarını önemli ölçüde etkilerken, sakarlık ya da dil sürçmesi genellikle önemsizdir ve hayatta fazla bir anlam taşımazlar; bu nedenle, fazla dikkat çekmez ve düşük duygusal etkiler yaratır. Ancak, nevroz çerçevesinde ciddi sakarlık ya da dil sürçmesinin ortaya çıkabileceği de unutulmamalıdır, örneğin bir kişinin veya başka bir kişinin ölümüne neden olan bir kazayı tetikleyebilecek türden olabilir.

Sakarlık ya da dil sürçmesi, nevrotik çatışma modelini takip eder ve altta yatan niyet çatışmasıyla yapısal bir benzerlik gösterir. Bu olayların incelenmesi, psikopatolojik ile normal arasındaki uçurumu daraltır, nevroz teorisine giriş niteliği taşır ve bastırılmış motiflerin işleyişi ile psikanalizin dinamik çatışma modeline iyi bir bakış sağlar.

Sakarlık ya da dil sürçmesi, nevrotik bozukluğun aksine, yalnızca geçici ve kısa süreli bir bozulma niteliğinde olmalıdır. Başarısız eylem daha önce doğru bir şekilde yapılmış olmalı veya her zaman doğru bir şekilde yapabileceğimizden emin olmalıyız. Düzeltildiğimizde, düzeltmenin doğruluğunu ve başarısız eylemin yanlışlığını hemen fark etmeliyiz (bu da nevrotik bozuklukla tezat oluşturur).

Sakarlık ya da dil sürçmesini fark ettiğimizde, genellikle bu durumun arkasında yatan bir motifin farkında olmayız; aksine, onu tesadüfi ve amaçsız olarak görmeye eğilimliyiz.

Bu tanıma dayanarak, sakarlık ya da dil sürçmesinin çeşitli içerik türlerini inceleyerek, daha ayrıntılı bir kavramsal tartışma ve sakarlık ya da dil sürçmesinin biçimsel alt bölümleri için bir temel oluşturabiliriz.

FREUD'UN RÜYA KURAMI

Yazar: Agnes Becker

Sigmund Freud, 1894 yılında ilk kez Josef Breuer'e rüyaları "şimdi anlayabileceğini" belirten bir cümle sarf eder (1950, 105). Bu dönemde, kendi rüyaları ve hastalarının rüyalarıyla yoğun bir şekilde ilgilenmektedir. Ancak, rüyaların anlaşılmasındaki önemli adım, Freud'un ilk kez 1895 yılında kendi rüyasını analiz etmeye başlamasıyla gerçekleşir. Bu rüya, daha sonra "Irma'nın Enjeksiyonu" olarak "Rüyaların Yorumu" eserine dahil edilmiştir. Freud, 1897 ve 1899 yılları arasında bu eser üzerinde çalışmış ve Kasım 1899'da (yayın ön sayfasında 1900 yılı olarak görünür) bu eseri yayımlamış, 1901 yılında "Rüya Üzerine Çalışma" ile genişletmiştir. 1905 yılında, hastası Dora'nın iki rüyasını merkezine alan histeri tedavisi üzerine bir çalışma yayımlanmış, bu çalışmada Freud rüya kuramını pratikte göstermeyi amaçlamıştır. Bu çalışma, 1901 yılında "Rüya ve Histeri" başlığı altında tamamlanmış olmasına rağmen, ancak dört yıl sonra "Bir Histeri Analizinin Parçası" olarak yayımlanabilmiştir. "Rüyaların Yorumu" eserinin yayılması başlangıçta yavaş olmuştur; ikinci baskısı ancak 1909 yılında yapılabilmiş ve aynı yıl eser Rusça'ya çevrilmiştir. Daha sonraki baskılar daha hızlı yapılmış, Freud'un eseri yurtdışında da artan bir kabul görmüş ve birçok dile çevrilmiştir.

Daha önce, çeşitli disiplinlerden bilim insanları, filozoflar, teologlar ve doktorlar, rüyalar ve bunların insan için anlamı üzerinde durmuşlardır. Farklı bakış açılarından hareket ederek ilginç hipotezlere ulaşmışlardır, ancak Freud'un üzerine inşa edebileceği genel geçer bir rüya kuramı ortaya konmamıştır. Freud, "Rüyaların Yorumu" eserinde özellikle Robert (1886) ve Delage (1891) tezleriyle ilgilenir. Onlar rüyayı zorunlu bir bedensel süreç ya da beynin kısmi uykusu olarak görürler, bu esnada gün içinde bastırılan psikolojik unsurlar ortaya çıkar. Freud, rüyanın dinamik bir anlayışının içerdiği bu prensibe katılır ve bunu kendi rüya kuramında da savunur, ancak tamamen bedensel bir bakış açısını kesinlikle reddeder; oysa Freud'un kuramı da uykuyu rüyalarla koruma fikrini kabul eder. Rüyanın anlamı ve bilimsel olarak incelenmesinin yanı sıra, insanlık tarihinde sıradan insanlar arasında da rüyaların belirli bir anlamı olduğuna dair bir eğilim her zaman bulunmuştur. Rüyalar genellikle sembolik olarak yorumlanmış, rüya gören kişi için teşhis, kehanet ve tedaviye yönelik ipuçları aranmıştır. En ünlü rüyalardan biri ise muhtemelen firavunun rüyasıdır: Firavun, yedi semiz ineğin yedi zayıf inek tarafından yutulduğunu ve yedi dolgun başağın yedi cılız başak tarafından yok edildiğini rüyasında görmüştür. Yusuf, semiz inekleri ve dolgun başakları yedi yıllık bol verimli hasat dönemi olarak, zayıf inekleri ve cılız başakları ise aynı süre zarfında gelecek kıtlık dönemi olarak yorumlamış ve firavuna bolluk ve refah zamanlarında kıtlık ve yoksulluk zamanları için önlem almasını tavsiye etmiştir.

Her zaman hem bilimsel hem de sıradan rüya incelemelerinde, rüya uyanık insanın hafızasında kaldığı şekliyle, yani görüntüler, mantıksız durumlar, çelişkili duygular vb. olarak anlaşılmıştır. Freud, bilinçli olarak hatırlanan bu rüyayı "açık rüya" (manifest rüya) olarak adlandırır. Freud'un kuramına göre, bu açık rüyanın ardında, rüyanın asıl mesajını barındıran "gizli rüya içeriği" (latenter Trauminhalt) yer alır. Bu gizli rüya içeriği her zaman bir "dilek gerçekleşmesi" (1900) ya da Freud'un daha sonra değiştirdiği şekliyle "bir dileğin gerçekleşme girişi" (1925) içerir. Gizli rüya içeriği, genellikle rüyayı gören kişi tarafından uyanık haldeyken bilinçli olarak fark edilmez. Ancak, açık rüyanın her bir unsuruna yönelik serbest çağrışım tekniği ile gizli rüya içeriği bilinç düzeyine çıkarılabilir. Freud, bu yaklaşımı, hata yapma ve espri üzerine yaptığı çalışmalarla destekleyerek, "Rüyaların Yorumu" adlı eserinin 7. bölümünde ayrıntılı olarak açıkladığı topografik kuramını geliştirmiştir. Bu kuramda, bilinçdışı, önbilinç ve bilinç olmak üzere üç sistemi ayırır ve her birinin kendi işlevi, savunma biçimi, enerji türü olduğunu ve tipik içeriklerle ayırt edildiğini belirtir. Freud, bu sistemler arasında sansürcüler olduğunu varsayar. Bu sistemler hem ileriye doğru hem de geriye doğru geçişlerle çalışır.

Freud'un rüyalar üzerine geliştirdiği bu topografik model, genel olarak psikolojinin yapısının kuramsal temelini oluşturur; hem uyanık halde hem de uyku sırasında geçerli olur. Rüyalar ve ruhun karmaşık, çok katmanlı bir yapı olarak Freud tarafından farklı bir şekilde ele alınması, kuramının temel yeniliğini oluşturur ve her türlü derinlemesine psikolojik araştırma için bir temel teşkil eder.

FREUD'DAN SONRAKİ DEĞİŞİM VE KİMLİK

Yazarlar: Jean-Marc Alby ve Francis Piche

Psikanalitik kuramlar açısından mazohizm, bu makalede iki bölüm halinde ele alınacaktır. İlk bölümde, öncelikle Freud'un ruhsal aygıtın ilk topografik kuramına dayanan mazohizm kavramı ve ardından Freud'un 1920'den itibaren geliştirdiği ve yeni metapsikolojisinde genişlettiği anlayış sunulacaktır. Freud'un doğrudan haleflerinden bazıları, ilk topografik modele bağlı kalırken, diğerleri ölüm dürtüsü kavramını mazohizm üzerinden yola çıkarak klinik ya da kuramsal çalışmalara dahil etmiştir.

İkinci bölüm, mazohizmin, çatışmaların içselleştirilme kapasitesi ile bireyleşme ve kimlik oluşumu, yani öznenin kendini tanıması ve toplumsal gerçeklikle yüzleşmesi arasındaki ilişkisini ele alan bazı yeni çalışmalara genel bir bakış sunmaktadır.

FREUD'DAN SONRA MAZOHİZM KURAMI

En geniş anlamda mazohizm, rahatsızlık arayışı içinde olan çeşitli davranış biçimlerini tanımlar. Bu rahatsızlık, farklı doğa ve şiddet düzeylerinde olabilir: fiziksel acı, bedensel bütünlüğe saldırı, aşağılanma, çürüme ve hatta ölüm.

Mazohizm olarak adlandırılan cinsel sapkınlıkta haz, bu davranışın açık bir hedefidir; bu nedenle bilinçli olarak arzu edilir ve mümkün olan en uygun bedelle elde edilir. Buna karşılık, sözde ahlaki mazohizmde, bu haz, genellikle bilinçdışı bir haz olarak da olsa, bulunabilirken, görece önemini yitirir; özellikle öznenin kışkırtıp katlandığı kötü muameleler ve hakaretler arttıkça. Bu süreç, Freud'a göre, giderek daha fazla yineleme zorlantısı ve ölüm dürtüsü tarafından kontrol edilmektedir. Freud'a göre bu, haz ilkesinin ötesinde işler, çünkü bu bir dürtünün kendi görevini yerine getirme çabasıdır — acı çekme, aşağılanma veya kendini yok etme çabasıdır — ve bu amaçlanırken, haz daha çok bu gerilimin çözülmesinin bir sonucu olarak ortaya çıkar, bir amaç olarak değil ve cinsel niteliği giderek daha şüpheli hale gelir.

Bu yüzden teorik olarak mazohizm, neredeyse tüm erotik içeriğinden arındırılabilir, ancak acı ve yok olma arzusundan arındırılmaz. Sapkın mazohist, sadistik bir partnerin veya sadist gibi davranan birinin iş birliğini ararken, ahlaki mazohist bazen yakınındaki belirli ve gerçekten zalim olduğu düşünülen bir kişiyi suçlar; ancak durum erotizmden uzaklaştıkça, baskıcı nesne giderek daha kişisel olmaktan çıkar ve talihsizlik, kader veya vicdanın özelliklerini alır, hatta aşırı durumlarda tamamen ortadan kaybolur: Gözlemciye sadece dramatik bir şekilde mazohizmin narsisistik doğasını gösteren bir kendini yok etme görüntüsü sunar.

Kötü bir muamele, sapkın tarafından her zaman bir ceza olarak görülür; diğer mazohistlerde ise her zaman önceden bilinçli bir suçluluk duygusu vardır; bu duygu, mazohist oldukları için kendilerini mazur göstermek amacıyla bir mazeret olarak kullanılabilir. Bu nedenle, haz arayışı, sevilen nesne ile bir ilişki kurma arzusu ve ceza gereksinimi, sınır durumlar dışında, mazohizm kavramıyla, günlük dilde kullanıldığı şekliyle ilişkilidir. Ancak bu kavramlar, mazohizm için belirleyici midir? Psikanalitik pratiğimizde, mazohistin acı ve aşağılanmasından haz duyma, bunu yabancı bir iradeye atfetme ve bunu bir ceza olarak hissetme konusundaki engellenemez eğilimini sürekli olarak yaşıyoruz.

Mazohistik görünümelerde bu kadar sık görülen bu özellikleri, temel bir eğilimden elde edilen ikincil bir kazanç olarak mı değerlendirmeliyiz, bu eğilim tatmin, kendini koruma ve kendine saygı ile zıtlaşan bir eğilimdir. Bu eğilim, mazohizmin temel yapısı olarak kabul edilebilir mi? Daha karmaşık formlar, başlangıçta öznenin kendisine yöneltilmiş saf bir saldırganlığın erotizasyonundan, ölüm dürtüsünden türeyen bir dürtü karışımından kaynaklanıyor olabilir. Psikanalistler bu konuda bölünmüş görüşlere sahiptir. Mazohist davranışın bileşenleri ve psikanaliz içinde görüldüğü şekliyle bu davranışın bazı yönlerinde, bahsettiğimiz gibi kolayca anlaşılabilirler. Ancak bu bileşenlerin göreceli önemi ile her birinin kökeni ve doğası hakkında çok farklı görüşler vardır. Bu bileşenlerin her biri orijinal bir unsur mu yoksa türetilmiş bir unsur mudur, gerekli mi yoksa tesadüfi midir, amaç mı yoksa araç mıdır? Özellikle, ek bileşenlerin önerilmesinin uygunluğu ve eğer öyleyse, hangilerinin önerilmesi gerektiği sorusu önemlidir.

Freud'un düşüncesinin aşamalarını hatırlayalım. "Cinsellik Kuramı Üzerine Üç Deneme" (1905) ve "Dürtüler ve Dürtü Kaderleri" (1915) adlı eserinde Freud, mazohizmi cinselliğin kurucu bir unsuru olarak sunar. Onu sadizmin aynadaki yansıması olarak görür ve ilk kez bu iki bariz karşıt eğilim arasındaki bağlantıyı gösterir: "Başlangıçta ortaya çıkıp çıkmadığı (mazohizm) veya daha çok sadizmden dönüşüm yoluyla düzenli olarak ortaya çıkıp çıkmadığı şüpheli olabilir". Bu aşamada, Freud birincil mazohizm olasılığını reddeder. Benzer şekilde, diğer eğilimleri karşıt çiftler halinde gruplayarak, özellikle Aktiflik-Pasiflik ve Erkek-Kadın çiftlerini, pasiflik ile kadınsı tutumun cinsel nesneye karşı mazohistik tutumla akrabalığını vurgular. Bu mazohistik dürtü, aynı zamanda bedenin kendisine yönelik olması ve narsisizmle bağlantılı olmasıyla tanımlanır, çünkü özne kendisini sadistik nesneyle özdeşleştirir.

REGRESYON ÜZERİNE

Yazar: Rudolf Heinz

Laplanche ve Pontalis, "Psikanalizin Sözlüğü"nde (1967, Almanca baskı, s. 439), "Freud tarafından yapılan ayrımlar nihayetinde katı bir kuramsal temele yol açmasa da regresyonun karmaşık bir olgu olarak anlaşılmasına katkıda bulunmuşlardır," diye yazar. Bu makalenin amacı, bu durumu düzeltmek ve regresyon olgusunun karmaşıklığını katı bir kuramsal temele oturtmaktır. Bu nedenle, makale metapsikolojik bir yaklaşım benimser ve regresyonun kuramsal olarak kapsamlı bir şekilde tanımlanmasını sağlamak için gerekli araçları sunmayı amaçlar. Ancak, regresyonun klinik kullanımı açısından doğrudan bir kazanç beklenmemelidir.

Regresyon Ne Anlama Gelir?

Regresyon, belirli bir ruhsal süreci ve bu süreç sonucunda ulaşılan durumu ifade eder. Peki, bu süreç nerede gerçekleşir ve regresyonun temeli nedir? Regresyon süreci, bir davranış sürekliliği içinde, belirli bir davranış repertuarının güncellenmesi olarak düşünülür. Bu repertuar, doğuştan gelen ve uyum sağlama değerine göre sürekli olarak zenginleşen psikoseksüel gelişim şemasına dayanan belirli bir gelişimin sonucu olarak görülür. Regresyonun temeli, psikoseksüel gelişim içinde elde edilen ve kökenlerine göre tanımlanabilen uyum standartlarına sahip olma perspektifinden bir davranış olarak ifade edilir.

Bu Temel Üzerinde Regresyon Nasıl İlerler?

Regresyon süreci, uyumsal dengenin bozulmasına yönelik belirli bir tepkiyi temsil eder. Bu bozulma, yani bir uyum görevini başaramama durumu, regresyonun, bozulan dengeyi yeniden kurma girişimi olarak devreye girmesinden önce gerçekleşir. Regresyonun kendisi, ona özgü tepki türünün uygunsuzluğu olarak kendini gösterir ve bu uygunsuzluk, tepkinin uyarıcı konstelasyonuna dışsal, heterojen kalması ve "hedefi ıskalamış" olmasıyla ayırt edilir. Ancak bu uygunsuzluk, yalnızca regresyonun kesin bir şekilde tanımlanabilir olduğunda, daha önceki, uyum açısından daha az gelişmiş, ancak kullanılabilir bir gelişim aşamasından kaynaklanan daha istikrarlı davranış olasılıklarına geri dönüş olarak tanımlanabilir olduğunda, regresyonun kesin bir kriteri haline gelir.

Bu gerileme veya geri çekilme fikri, regresyon teriminin doğuşuna borçludur. Böyle bir geri çekilmenin pozitif anlamı, uyum seviyesini düşürerek, orijinal uyum sağlayamama durumunu telafi etmek için yeni bir başlangıç yapma amacıyla güvenli bir başlangıç noktası sağlamaktır. Bu regresyon anlayışı, ego-psikolojik olarak regresyonun uyum anlamını özel bir şekilde vurgular; bu bağlamda, psikanalitik literatürde hakim olan kaçış yönü, regresyonun tüm sürecinin sadece bir kesiti olarak görülür.

Bu geri çekilmenin kademeli derecelendirmesi, regresyonun derinliğini oluşturur. Regresyon derinliği ölçülebilir. Bu ölçü, uyarıcı konstelasyonu ile tepki arasındaki kırılma büyüklüğünden oluşur, bu da psiko-genetik olarak, daha sonraki gelişim aşamalarından ziyade önceki gelişim aşamalarına bir geri dönüşü içerdiği anlamına gelir. Bu kırılmanın büyüklüğü, psikoseksüel gelişim şeması içinde, kullanılabilir olmayan önceki gelişim aşamalarını kullanılabilir olanlardan ayıran aralığa tekabül eder. Dolayısıyla, regresyon derinliği, belirli bir davranışın psiko-genetik tanımlamasıyla mutlak olarak belirlenemez, aksine, bir tepki kırılmasını ifade eden psiko-genetik geri çekilme aralığı olarak tanımlanabilir. Bu aralık ne kadar büyükse, regresyon o kadar derindir

Regrese Olan Nedir, Regresyonun Nesnesi Nedir?

Regresyonun "ne'liği" tüm psikoseksüel sistemi kapsar. Topografik açıdan bakıldığında, bu sistemler, regresyon sürecinde ikincil organizasyondan birincil organizasyona doğru kayar: bu, topografik regresyondur. Bununla ilişkili olarak, psikogenetik düzeyde, psikoseksüel gelişim şemasında zamansal bir regresyon meydana gelir. Bu regresyon biçimleri, yapısal seviyenin düşmesine yol açar ki buna biçimsel regresyon denir ve aynı zamanda dürtü-ekonomik ilişkilerin istikrarsızlaşmasına neden olur.

Freud, bu regresyon türlerini "Rüyaların Yorumu" (Bölüm VII, B) adlı eserinde, topografik modelin açıklaması bağlamında ayrıntılı olarak ele alır; bu, regresyon kavramını katı anlamda psikanalitik bir terim olarak kullandığı ilk yerdir. Metapsikolojik temel bakış açıları açısından regresyon nesnesinde dikkate alınması gerekenler: dinamik, topografik, genetik, yapısal ve ekonomik olanlardır. Kendi içinde, regresyon nesnesi, eylem, düşünce (tasavvur) ve duygu olarak farklılaştırılabilir. Bu regresyon boyutlarının bir kısmı, belirli bakış açılarına dayalı nesnel bir temeli temsil eder; örneğin, duygu boyutu ekonomik perspektifin temelidir. Tüm bu boyutlar birincil ve ikincil organizasyon gösterir ve bu nedenle hepsi regresyona yatkındır.

Regresyonun Öznesi Nedir?

Regresyonun öznesi, uyumsal kontrolün özü olan ego'dur. Uyum açısından bakıldığında, regresyon, bozulan dengeyi yeniden kurmaya çalışan ve bu amaçla ilk adımı atan amaçlı bir süreç olarak ortaya çıkar. Karakteristik geri çekilme keyfi değildir, "özgür" değildir; aksine bir acil durum tepkisidir, bu durumda ego açıkça devreye girer. Ego müdahalesinin gereksizliği, regresyonun üst sınırıdır. Alt sınır, ego kaybıdır; bu, psikogenetik geri çekilmenin artık bir yedek temele rastlamadığı, bu yolla çözülmenin durdurulamadığı, ego'nun etkili bir şekilde "geriye tutunamadığı" durumda ortaya çıkar. Özellikle, karşılanamayan ciddi bir uyum talebinin ani olması, regresyon hızının artmasına ve regresyonun yoğunlaşmasına yol açar. Her durumda, regresyon, ne kadar derin olursa olsun, bir duraklamaya doğru ilerler.

Ego, Regresyon Öznesi Olarak Hangi Modda Çalışır?

Çalışma modu bilinçdışıdır. Regresyon, bilinçli bir ego faaliyeti değildir; aksine, otomatik olarak gerçekleşen uyumsal süreçlere aittir. Regresyonun bilinçdışı olarak gerçekleşmesi, onun amaçlılığını dışlamadığı gibi, onu bilinçli hale getirme (ve teorik olarak açıklama) ve onu bilinçli olarak yeniden üretme olasılığını da dışlamaz.

Freudiyen Psikanalitik Yönelimdeki Konseptler

Yazar: Dieter Eicke

Kaygı, her insanın neredeyse her gün kendisinde gözlemleyebileceği bir ruhsal fenomendir. Yine de kaygının aslında ne olduğunu kavramsal olarak netleştirmek hiç de kolay değildir. Tüm ruhsal fenomenlerde olduğu gibi, bu fenomenlerin beş duysal organla algılanamaması bu konuda zorluk yaratır. Aynı şekilde, ruhsal fenomenler herhangi bir araçla (örneğin, mikroskop, röntgen cihazı, radar cihazı, bilgisayar vb.) bu duysal organlara erişilebilir hale getirilemez.

Ruhsal fenomenleri zihinsel olarak kavrayabilmek ve kavramsal şemalara "görsel" ve "anlaşılabilir" bir şekilde dâhil edebilmek için her zaman belirli benzetim sonuçlarına başvurmak zorundayız. Ruhsal fenomenlerin tespiti için duygular gibi bazı deneyim kalitelerine sahip olsak da bu duygular, insanın bugüne kadarki gelişiminde (henüz?) düşünme süreçleriyle, duysal algılar kadar bağlantılı değildir. Bunun, kültürel önyargılardan mı yoksa içsel ruhsal aygıttan mı kaynaklandığını kontrol etmek gerekmektedir.

Tartışmalarda "nesnel" tespit ya da "kanıt" yerine "öznel" deneyimlerden bahsedildiğinde aslında kastedilen şey, ilgili tartışma konusunun beş duyu aracılığıyla incelenmesidir. Şimdiye kadar duygularla yapılan gözlemler, tespitler, yargılar ve anlam ilişkileri kanıtlayıcı ya da doğrulanabilir olarak kabul edilmemektedir.

Ancak kaygı örneğinde, duyguların, duysal algılarda bilinen - ancak yanılsama ve illüzyonların kolayca mümkün olduğu- mutlak güvenilir bir tespit niteliği taşıdığını kanıtlamak mümkündür. Yanılsamalar, mikroskop gibi "nesnel" araçlar kullanılarak bile ortaya çıkabilir.

Kaygı fenomeninin temel bir şekilde anlaşılmasına günümüze kadar Freud'un sinyal kaygısı kavramı katkıda bulunmuştur. Hatta bence, bu kavramın bize kaygı fenomenini anlamak için en iyi yolu sunduğu, psikanalizde bugün genel olarak kabul görmüş bir görüştür (Richter 1972).

Kaygı, herkesin kendisinden bildiği gibi, bir insana bir şekilde bir tehlikenin yaklaşmakta olduğunu fark ettiren, az ya da çok şiddetli bir bilinç durumu yaratan hoş olmayan bir duygu kalitesidir. Başka bir deyişle: Açlık hissettiğimde, bu, organizmamın besine ihtiyacı olduğunu fark etmemi sağlayan bir duygu kalitesidir. Bu çok belirli, hoş olmayan bir duygudur ve diğer insanların da bu açlık fenomenini benim gibi aynı şekilde kaydedebileceğini ve bu algıyı diğer insanlar için anlaşılır bir şekilde ifade edebileceğini genel olarak kabul edebiliriz. Bu, yeşilin bir renk olarak görüldüğü ve renk körü olmayan diğer insanların aynı algıyı kaydedebildiği ve diğerleri için anlaşılır bir şekilde ifade edebildiği gibi anlaşmalar sayesinde mümkündür. Benzer bir anlaşmayı, benimle aynı şeyi kaygı ile kastettiklerini algılayabilen diğer insanlarla kaygı duygum hakkında da yapabilirim. Bir duygu algısının algılanması ve bu algılananın anlaşılması, kendi duyguya ilişkin bir içgörü sağlayan belirli bir öğrenme sürecini gerektirir.

İnsan, açlık nedeniyle besin alımına yönelik eylemlerde bulunmaya teşvik edilir. Ancak, bu açlık deneyimi hakkında başkalarıyla iletişim kurabilmesi için, bu deneyim hakkında bilgi edinme olanağına sahip olması gerekir; yani bu duygular için düşünme süreçlerinde kategorilere sahip olmalıdır. Aynı şekilde, bir kişinin kaygı deneyimi, ancak onu zihinsel olarak işleyebilirse, bilinçli ve anlaşılabilir bir deneyim olabilir.

İnsanlar, duygusal deneyimleri hakkında başkalarıyla iletişim kurmayı öğrenebilirler. Diğer insanlarla karşılaştırmalar yoluyla, belirli duyguların diğer hislerden özünde nasıl farklılaştığını ve bu duyguları kaygı olarak adlandırdığında doğru anlaşıldığını öğrenebilirler. Bu her zaman öğrenilmez. Kaygıları hakkında yalnızca belirsiz bir fikre sahip olan birçok hasta vardır ve bazıları bu duygularını hiç anlamaz. Bu nedenle, daha fazla insanın sadece "nesnelleştirilebilir" süreçler hakkında değil, duygular hakkında da sağlam bir bilgi edinmeyi öğrenmesi gerektiğini düşünüyorum. Günümüzdeki birçok "grup" etkinliğinde bu denenmektedir.

Yazar: Hermann Pohlmeier

PSİKOANALİTİK DEPRESYON KURAMININ BAŞLANGIÇ NOKTASI

1917 yılı, bu yüzyılın başlangıcını işaret etmese de Freud'un aynı yıl yayımlanan ve daha önce bahsedilen "Yas ve Melankoli" adlı çalışması, psikanalitik depresyon kuramının temel taşıdır. Bu çalışmada, o zamana kadar manik-depresif hastaların psikanalitik tedavilerinden elde edilen deneyimler, kuramsal bir çerçevede, yani düşünsel bir açıklamada doruğa ulaşır. Bu açıklamanın on sekiz sayfada özetlenmesi, ilk kuram gelişiminin geçici bir sonunu temsil eder. Bu, "Yas ve Melankoli"den geriye dönük olarak, kronolojik-endüktif bir yaklaşımla ilerlemenin aksine, daha iyi kavranabilir.

Freud için günlük yas deneyimi, düşüncelerinin çıkış noktasıdır. Yas, Freud tarafından sevilen bir kişinin kaybına tepki olarak tanımlanır. Freud, bunu normal yaşamdan ciddi bir sapma durumu olarak tanımlar, ancak bu kaybın üstesinden gelmek için gereklidir; bu sürecin bozulması veya kesintiye uğraması ise zarar vericidir. Ancak, geçmeyen bir yas da vardır; bu yas, derin ve acı verici bir ruh hali, dış dünyaya ilginin kaybolması, sevme yetisinin kaybı, her türlü performansın engellenmesi ve benlik saygısının düşmesi gibi belirtilerin yanı sıra, kendini suçlama ve kendini aşağılamaya kadar varan paranoyak cezalandırılma beklentisini de içerebilir.

Yasın işlenmesi, yalnızca ölenin anısına adanmış bir şekilde, tüm faaliyetlerin kısıtlanması ve engellenmesi asla sona ermez. Psikanalizin soyut bir şekilde formüle ettiği gibi, kaybedilen nesne ile olan bağlardan kurtulma sağlanamaz. Kayıp için bir yedek bile mevcut olsa, yeni bir bağ kurmaya karşı güçlü bir direnç kalır. Gerçeklik, yani kaybın geri döndürülemez olduğu gerçeği, etkilenmiş kişinin hayatında kabul görmez ve yer etmez. Aksine, kaybedilen nesnenin varlığı psikolojik olarak devam eder; bu nesneden anılar ve beklentilerden bir çözülme olmaz, kişi yeniden özgür ve engellenmemiş hale gelemez. Uzun ve acılı bir süreçte bu çözülmeyi gerçekleştiren yas çalışması, yeniden özgürlük ve yeni bağlar kurma imkânı sağlayan bir depresyonda başarılı olamaz. Freud bu tür bir yasın hastalıklı olduğunu belirlemiş ve kendi analitik yöntemiyle bunun nedenini sormuştur.

Verilen yanıt, bir yandan, melankoliğin sevilen bir nesnenin kaybını bilinçdışı olarak yaşadığı yönündedir. Yasta olanın aksine, kimin veya neyin yasını tuttuğunu bilmez ve bu yüzden çevresinde gizemli bir izlenim bırakır. Hiç kimse onun sevme ve başarma yeteneğindeki eksikliği anlamaz. Yanıtın diğer tarafı, melankoliğin kendi aşağılanmasıyla üstesinden gelemediği, sadece dünyanın değil, kendisinin de boş olduğu yönündedir. Kendini küçültür, değersizlik sanrısına kadar varır, uyku, iştah ve cinsel istek kaybeder; nesne kaybından ziyade kendi benliğini kaybetmekten muzdariptir.

Freud, şefkatli ve yardımcı bir doktor olarak, ağır kendini suçlamaların gerçek kötülükle örtüşmediğini ve ilgili kişinin kişiliğiyle de uyuşmadığını fark etti. Ancak bunlar, hasta tarafından sevilen ve aslında hayal kırıklığına uğratan kişiye yönelik suçlamalara dönüştürülebilir. Freud, bu süreci hastalık tablosunun anahtarı olarak görür ve bunu, sevgi kaybıyla sona eren bir aşk çatışması olarak tanımlar. Sevilen kişi tarafından gerçek bir yaralanma veya hayal kırıklığı, içe dönük bir çatışmanın başlangıcıdır. Hayal kırıklığına uğratanı kişiden bir geri çekilme olur ve başka birine yeni bir bağ kurulmaz; bunun yerine, sevgi dolu duyguların geri çekilmesi, artık kişinin kendi benliğine yönelir ve kimlik mekanizması, yani nesneyle bir bağlantı kurma olasılığı, nesnenin gölgesini kendi benliği üzerine düşürür. Bu şekilde, kaybın acısı hafifletilebilir, çünkü hayal kırıklığına uğratan, inciten, kaybolan ve terk edilen kişi şimdi içeride tutulur. Ancak içeride, eski aşktan doğan nefret, kendine karşı şiddetlenir. Kendini suçlamalar, diğerine yönelik suçlamalardır; bu kişi, kendisinin özgürlüğünü de engellemekte ve kısıtlamaktadır, bu yüzden hayal kırıklığına uğrayan kişi kendi benliğini de kaybeder.

Freud, böyle bir sürecin kişinin içinde bölünmeler veya ayrılmalar olabileceği varsayımıyla ilişkili olduğunu açıkça vurgular. Kimlik mekanizmasıyla değiştirilen benliği, önceki benlikten ayırır veya benliği eleştiren ve psikanalizde bu işlevde üst-ben olarak adlandırılan vicdan mekanizmasını bağımsızlaştırır. Ancak böyle bir süreç, başka önkoşullara da sahiptir; örneğin, hayal kırıklığı toleransının büyük olmaması gibi. Bazı insanlar, birine çok güçlü bir şekilde bağlanabilirler, ancak bu bağın hiçbir yükünü taşıyamazlar, çünkü diğer kişide daha çok kendilerini bulmuşlardır, farklı bir kişiyi değil. Bu durumda, kırılma geri çekilme eğilimi, diğerini de beraberinde götüren, hatta özümseyen bir geri çekilmedir; böylece çatışma ve kayba rağmen aşk ilişkisi terk edilmek zorunda kalmaz. İçeride, eski aşk ve yeni nefret duygularıyla dolu bir yedek nesne bulunur; bu nedenle her yaşam gelişiminde bilinen bir ambivalans (ikirciklilik) çatışması yeniden canlanır. Bu çatışmada, hiçbir özgürlük ve dışa yönelik eylem gelişemez.

Narsisistik kimlik ve erken sadistik nefret aşamasına bu regresyondan bir çıkış yolu var mı? Melankoli, manik-depresif hastalığın başka bir adıdır. Bu hastalığın diğer yüzü olan mani, psikanalitik depresyon kuramı içinde, depresyondan çıkış için böyle bir denemedir. Gerçekliğin inkârı stratejisiyle, kayıp ve incinme katlanılabilir hale getirilebilir. Kendini tutamayan neşe ve bastırılamaz aktivite, özgürlüğü geri getirmeyi ve sevmek ve yaşamak için tüm olanakları yaratmayı amaçlar. Kayıp, hayal kırıklığı, yaralanma unutulur, artık fark edilmez ve bu süre zarfında tüm yas geçmiş olur; elbette ki, belki de daha büyük bir şiddetle geri dönmek üzere, çünkü benlik ve nesne arasındaki uğursuz bağlantı karmaşasında hiçbir şey değişmemiştir. Bu ilişkinin bir ortaklığa doğru değişimi ve analitik tedavi çalışmasında denendiği gibi, bunun nasıl oluştuğuna dair bir geriye dönük bakış, sadece yüzeysel bir çözümden ibaret değildir.

Freud, iyi bir kuramdan, deneyimle doğrulanmasını bekler. O, burada sunulan bazı bağlantılarda, deneyimin hâlâ yetersiz olduğunu gizlemez; depresyonun, her zaman daha derin bir anlayış arayışına yönelik sürekli bir teşvik olduğunu ve olmaya devam ettiğini belirtir. 1910'da Viyana Psikanalitik Birliği'nde "İntihar Üzerine, Özellikle Öğrenci İntiharı" konulu tartışmada, bir yaşam içgüdüünün hayal kırıklığı nedeniyle nasıl bu kadar zayıflayabileceği ve bir insanın kendini öldürmek isteyebileceği sorusunun yanıtını, melankolide duygusal süreçlerin daha iyi anlaşılmasına kadar erteledi. 1920'de "Haz İlkesinin Ötesinde" adlı çalışmasında başlayan ölüm dürtüsü kuramının gelişimi, depresif hastaların dinamiğinin merkezinde duran saldırganlığı anlamaya yönelik en kesin çabadır. Bu çaba, 1921'de "Kitle Psikolojisi ve Benlik Analizi" adlı çalışmada devam eder ve asla tatmin edici bir sonuca ulaşmamıştır. Saldırganlık ve dolayısıyla depresyon hakkındaki tartışma bugün hâlâ veya yeniden çok günceldir.

Kuramı doğrulayan kanıt arayışı, K. Abraham'ın hastalarının tedavisinden elde ettiği deneysel materyalle daha başarılı olmuştur. Abraham, bu konuda yazmaya 1912'de başlamış ve 1924'te konuyu kapsamlı bir şekilde ele almıştır; ona göre, libido gelişiminin tarihi, merkezi bir sorun olarak görünmektedir. Freud, depresyonda belirli bir gelişim aşamasına regresyon ve sevgi ve nefretin birbirine zıt olduğu ambivalans çatışmasına odaklanarak, bu gelişim aşamasına işaret etmiştir. Sevgi ve nefret arasındaki bu çatışma, aşkın ve belirgin bir nesneye yönelmenin yetersizliğine yol açar. Bu, depresyondan etkilenen kişilerin hastalık dışında genellikle dürüst, çalışkan ve görevlerine bağlı olduklarını, kendilerini ise küçük düşürücü, bencil, samimiyetsiz ve bağımlı olarak tanımladıklarını açıklar. Bu, obsesif nevrotik depresyon ile sevgi ve nefret arasındaki çatışmanın başrol oynadığı depresyon ve melankoli arasındaki farkı haklı çıkarır; melankolide ise daha erken gelişim aşamalarına regresyon vardır, bu da daha sonraki nesne seçim biçimini belirler. Bu, narsisistik bir formda gerçekleşir ve bu da depresyona eğilimli insanların çevrelerindeki diğer insanlarla olan dengesiz ilişkisini açıklayabilir. Bu, teorinin en çok deneyimle doğrulanması gereken noktasında, K. Abraham, depresyonun gelişim psikolojisi bakış açısından değerlendirilmesiyle bunu sağlamıştır. O, depresyonu bir "libido gelişim tarihi", yani dürtülerin tarihi ve onların kaderleri bağlamında anlamaya çalışmıştır (1924).

Yazar: Gerard Chrzanowski

Hipokondri terimi, psikolojik rahatsızlıkların ve acıların insan vücudunun belirli bölgelerine lokalize edildiği bir döneme dayanır. Örneğin, o zamanlar histeri rahatsızlığı uterus bölgesine yerleştirilirken, hipokondri ise kaburgaların altındaki sağ karın bölgesine atfedilirdi. Günümüzde artık ruhsal belirtilerin oturacağı anatomik bölgeler aramak zorunda değiliz. Hipokondri terimi, artık öyle bir noktaya gelmiştir ki, halk dilinde kullanımı, özgül nozolojik terminolojinin kaybolma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına neden olmuştur. Modern psikiyatri, belirli rahatsızlıkların dinamiği ve prognozu hakkında disiplinler arası iletişimi teşvik etmek amacıyla, tanısal ayrımları kullanmaya çalışmaktadır. Tanısal araçların o kadar hassas hale getirilmesi gerekmektedir ki, bir tanı koyucunun hipokondrisi, bir diğerinin şizofrenisi olmasın.

Eugen Bleuler'in, önceden yaygın olarak kullanılan Dementia praecox terimini reddetmesi, tarihsel bir önem taşımaktadır. Bu terimi çok dar ve kaderci olarak nitelendirerek reddetmesi, şizofreni araştırmalarında birçok modern psikolojik yaklaşıma kapı aralamıştır. Tanım değişikliğiyle birlikte, artık şizofreni hastalık tabloları daha geniş bir şekilde ele alınmaya başlanmış; bu tablolar artık organik defektlere baştan bir kabulle atfedilmek yerine, temel insani durumlar olarak anlaşılmıştır. Bu tanım ve anlam değişikliği, dinamik psikiyatrinin yeni bir çağını başlatmıştır, ancak Bleuler yine de şizofrenik bozuklukların organik bir temeli olduğunu savunmuştur (bkz. W. Bister'in katkısı).

Günümüz kullanımında, hipokondri terimi, hastanın kendini genellikle ciddi bir bedensel rahatsızlıkla yoğun bir şekilde meşgul ettiği bir hastalık tablosunu kapsamaktadır; bu rahatsızlık, en titiz muayeneler ve laboratuvar testleriyle bile doğrulanamamaktadır. Hipokondriler, sağlığı konusunda hastalıklı bir şekilde sürekli endişe içindedirler. Sürekli kendini gözlemleme, tamamen önemsiz semptomların ölümcül hastalıklara dönüştürülmesine yol açar. Fobik takıntılarında hastalar, örneğin, kanserin tüm aşamalarını yaşar veya beyin tümörünün tüm semptomlarını kendilerinde bulurlar.

Vaka çoğunluğunda, gerçeklik algısı göreceli olarak sağlam kalır; yanlış tıbbi teşhislerin, sözde hipokondri hastasının belirttiği hastalıktan ölmesine neden olduğu örnekler vardır.

Hipokondriyi, gönderici için olduğu kadar mesajın alıcısı için de çözülmesi zor karmaşık bir beden dili olarak görmek yararlı olabilir. Fiziksel sendrom, sıklıkla belirli varoluşsal sorunlara sembolik bir işaret olabilir. Genellikle, kişilerarası alandaki çatışmalara veya samimi ya da akrabalık ilişkilerindeki çöküşe işaret eder. Hasta, bir şeylerin kendisiyle yolunda gitmediğini ima edebilir, ancak çatışma durumunu kendisi anlamaz ve bunu doktora nasıl açıklayacağını da bilemez.

Yazar: Siegfried Bettlghofer

PSİKANALİZDE YARARLI İLİŞKİ

Psikoterapi araştırmalarının en önemli amacı, psikoterapinin etkinliğini kanıtlamak olmuştur. Aynı zamanda, farklı terapi yöntemlerinin spesifik bozukluklara ve hasta kişiliklerine göre etkinliğinin araştırılması da bu çalışmaların kapsamına girmiştir. Bu araştırma sorusu zamanla genişletilmiş ve süreç araştırmaları çerçevesinde, psikoterapinin neden etkili olduğu ve bu etkinliğin hangi faktörlere dayandığı incelenmiştir.

Whitehorn ve Betz (1960), şizofrenik veya nevrotik hastaların tedavisindeki etkinlik açısından A ve B olarak adlandırılan iki genel terapist tipini ayırt eden ilk kişiler olmuştur. Artık araştırmacıların ilgisi sadece hasta değişkenlerine veya belirli terapi yöntemlerinin özelliklerine odaklanmaktan ziyade, terapistin kişiliğine yönelik incelemelere kaymıştır. Terapistin kişiliğinin, başarılı tedavi süreçlerindeki önemi giderek daha fazla anlaşılmıştır (Beutler ve diğerleri, 1995). Terapist kişiliğinin bireysel özelliklerinin incelenmesi, terapötik sürecin daha ayrıntılı bir şekilde ele alınması açısından önemli bir ilerleme olmuştur; ancak bu inceleme, Beutler ve diğerlerinin (1995) kapsamlı literatür incelemesinden sonra bu biçimde sürdürülememiştir.

Özellikle Luborsky'nin (1976, 1985) araştırmalarından bu yana, yararlı terapötik ilişki, tedavi başarısını belirleyen en temel ve üstün terapötik etken olarak kabul edilmektedir (Kächele 1992, 2007; Orlinsky ve diğerleri, 1995; Rudolf, 1991). Burada esas olarak terapistin, her bir hastaya uyum sağlama ve onunla, hasta tarafından terapötik olarak yararlı olarak algılanan bir ilişki kurma becerisi söz konusudur. Bu bulgular temelinde, yalnızca empati, uyum veya yorum yapma gibi belirli terapötik müdahale stratejilerini kullanmanın yeterli olmadığı anlaşılmıştır. Çünkü hastanın da belirli bir terapist davranışını kendisi ve gelişimi için yararlı bulması önemlidir.

Bu durum, hastanın psikopatolojik bozukluğu ve kişiliği ile terapistin belirli kişilik özellikleriyle yakından ilişkili olsa da, burada her iki taraf arasındaki etkileşim faktörü de belirleyici olarak devreye girer. Terapist ve hasta arasında yararlı ve "iyileştirici" (Frick, 1996) bir ilişkinin oluşup oluşmaması, esasen aralarındaki etkileşimsel bir sürecin sonucudur (Luborsky ve diğerleri, 1985). Son yıllarda yapılan psikoterapi araştırmaları da, bu süreçte terapistin kişilerarası becerisinin, zorlu terapötik durumlarla yapıcı bir şekilde başa çıkmasını sağlayan en önemli faktör olduğunu açıkça göstermektedir. Bu kişilerarası beceri, terapi başarısının da belirleyici bir yordayıcısı olarak ortaya çıkmıştır (Hermer, 2012; Körner, 2013).

Psikanaliz, tedavi yöntemi olarak, başlangıcından bu yana, terapist ile hasta arasında yararlı bir ilişkinin nasıl kurulacağı ve tüm terapötik süreç boyunca nasıl sürdürüleceği sorusuyla yoğun bir şekilde ilgilenmiştir. Bu terapötik ilişkiye her zaman merkezi bir önem atfetmiştir. Freud, önerileriyle (1913), hastaya "zaman tanımının" (s. 473), "ahlaki bir tutumdan" (s. 474) kaçınmanın ve bunun yerine "empati" (s. 474) tutumunu benimsemenin, yararlı bir ilişki geliştirmek için vazgeçilmez bir temel şart olduğunu ve bugün genel olarak en önemli terapötik etkenlerden biri olarak kabul edildiğini belirtmiştir.

Psikanalizde, hem aktarım hem de karşı-aktarımın önemi açısından son yıllarda derinlemesine bir değişim olmuştur (Bettighofer, 2001, 2003, 2007, 2014, 2015; Hartmann ve Milch, 2000; Kernberg, 1993; Pulver, 1990; Rohde-Dachser, 1993; Thoma, 1999, 2001; Wallerstein, 1998). Geleneksel nesnelci aktarım kavramı, giderek yapısal ve etkileşimsel bir bileşenle genişletilmiştir, böylece aktarım ve karşı-aktarım artık "işlevsel bir bütün" (Kemper, 1969) veya "çelişkili bir bütün" (Körner, 1990) olarak görülebilir.

Sonuç olarak, modern psikanalitik tedavi teknikleri, genetik yeniden yapılandırma ve bilinçdışı çatışmaların rasyonel içgörüsünden ziyade, terapötik ilişki içindeki güncel nevrotik ve nevrotik olmayan deneyimlerin yeniden canlandırılmasına odaklanmaktadır. Yani, hastanın terapist ile yaşadıklarının ne ölçüde onunla bağlantılı olduğu ve bir tepki olup olamayacağı sorusuna odaklanmaktadır. Psikanaliz, son yıllarda giderek "ilişki analizi"ne dönüşmüştür ve bu süreçte analist ve hasta arasındaki ilişki durumu giderek odak noktası haline gelmiş ve burada ve şimdi yansıtılan çatışmalar hedeflenmiştir (Bettighofer, 2007).

YORUM**DOKUNMAK-BAŞTAN ÇIKARMAK-TANIMAK/ONAYLAMAK/KABUL ETMEK**

Yazar: Wulf Hübner

Tedavi kuramında değişiklikler, tarih boyunca her zaman tedavi uygulamalarına bir tepki olarak gerekli hale gelmiştir. Bu doğrultuda, sınırdaki kişilik bozukluğu ve psikotik hastalar üzerinde klinik psikanalizin genişlemesiyle birlikte, 'karşı-aktarım', 'eylem', 'yansıtımlı özdeşim' ve 'karşı-aktarım-eylemi' tedavi kuramında öncü kavramlar haline gelmiş ve bizi analistten beklenen yansızlık talebi ile analitik durumdaki gerçekliğinin tanınması arasındaki hassas dengeyi yeniden düşünmeye zorlamıştır.

Analist, bu bağlamda, bir sınır geçişi olur: Analitik durumda — kaçınılmaz karşı-aktarım-eylemleri bunu özellikle vurgular — kendi öznelliğiyle de, yani bir kişi olarak da mevcuttur. Aslında bu her zaman böyleydi, ancak bu olgunun kuramlaştırılması konusundaki görüşler her zaman ayrılmıştır, özellikle de analistin bir kişi olarak ne kadar aktif olabileceği ya da daha doğrusu: Analistlerin her zaman ne kadar aktif olduğu/sürekli aktif oldukları meselesinde. Bu, karşı-aktarım-eylemlerinin farklı bir şekilde ele alınmasına da sebep olur. Bu eylemler 'zorunlu kural ihlalleri'dir, önerdiğim gibi (Hübner 2009), zorunlu anlamında yönetime düzenli olarak ait ve 'zorunluluk giderici' olarak. O dönemde düşüncelerimi, agresif aktarım ve çaresiz karşı-aktarım durumları bağlamında analistin kişisel bir tepkiye yönelmesine yol açan vaka örnekleriyle açıkladım. Şimdi ise, 'yaşam itkilerinin' çatışmalarını kabul etme ve analiz etme (Treurniet 1996, s. 10) ile ilgili olan ve analizanın, analistin öznel duygularına ortak edilmesinin "önemli bir hediye" olabileceği diğer bir bağlamdan bahsedeceğim.

Analistin, bilinçli olarak ve yorumsuz bir şekilde eyleme geçmeyi de kapsayan bir tutumu temellendirmemiz gerektiğini düşünüyorum. Hastalar, bu anlamda, her zaman 'sadece yorumlardan fazlasına' ihtiyaç duymuşlardır, bu fazlalığı — iyi ya da kötü — her zaman almışlardır ve ne kadar çok ruhsal bir sıkıntıya sahiplerse, o kadar fazla buna ihtiyaç duymuşlardır. Analistin 'zorunlu', 'eylemde bulunan' varlığını sadece gerekli bir eşlikçi olarak anlamak yerine, bunu 'libidinal' olarak yatırım yapmalı ve böylece onu birlikte paylaşılan bir dilin alanına dahil etmeliyiz.

Bu inanç için argümanlar sunmaya çalışmadan önce, düşüncelerimin yer aldığı kavramsal bağlamı açıklamak istiyorum. Bir yandan, özneler-arasılık (intersubjektivite) anlayışı ve tartışmayı bölen kavramsal yanlış anlamalar üzerinde duruyorum. Diğer yandan, karşı-aktarım ve aktarım ilişkisini ebeveyn-çocuk ilişkisi olarak ele alıyorum. Burada, post-Kleiniyen konsepti, aktarımın kökenine ilişkin olarak 'genel baştan çıkarma kuramı' ile karşı karşıya gelmektedir; bu kuram, Freud'un, "ilkel fantezileri"ne dayanan mitolojik, spekülatif mirasını devralmış ve sürdürmüştür, oysa ki, bu kuram spekülatif gelenekten kopmuş ve Freud'un fantezilerin arkasındaki gerçek temelleri araştırma çabasını takip etmiştir (bakınız: Grubrich-Simitis 1987, s. 1011; Laplanche & Pontalis 1972, s. 590f.).

Kavramsal bağlamın bir parçası olarak, son olarak, Analitik Dil Felsefesinden gelen düşünceler bulunmaktadır. Bu düşünceler, Freud'un 'örtük dil teorisini' tanınabilir kılarak, bilinçli ve bilinçdışı düşünce ayrımını nasıl yapabileceğine ve dil ile (performans konuşması) konuşma arasındaki farklar için temel oluşturan bir bakış açısı sunar.

Benliğin Diyalog İçinde Doğuşu: Ya da "Erkek Kızla Buluşur"

Bu başlık bir anekdottan ilham almıştır: Billy Wilder, her gece harika bir film fikri hayal ederdi, ancak uyandıktan sonra bir türlü hatırlayamazdı. Sonunda, yatağının yanına bir not defteri koydu. Sabah not defterine baktığında, orada fikri yazılıydı: "Erkek kızla buluşur."

Bu tema, "Günah Keçisi" başlığı altında, İncil'deki Adem ve Havva mitinde ele alınmıştır ve ben bu miti bir model sahne olarak kullanacağım. Bu narsisistik ilk sahnede, önceden ayrılmamış olan — erkek ve kadın çıplaklığı olarak — farklı gösterim ve algı perspektiflerine ve kadınlık ve erkeklik yönlerine ayrılır. Ve farklılıklarının farkında oldukları için, erkek ve kadın utanırlar. Çünkü her ikisi de diğerinin sahip olduğu bir şeyden yoksundur: Erkek, kadının kadın olarak nasıl hissettiğini hissedemez ve tersi de geçerlidir. Kadın da kendisini, erkeğin bakışında nasıl görüldüğünü göremez ve yine tersi de geçerlidir.

Gösterim ve algı, hissetme ve görme, adlandırma ve adlandırılma arasındaki ilişki, uyumsuz bir ilişkidir: Bedensel ifade dış gerçekliğe, bu ifadenin işaret ettiği şey ise iç gerçekliğe aittir. Birinin bu iç gerçekliğe doğrudan ancak yanılabılır bir erişimi varken, diğer kişi sadece tahminlerde bulunabilir. Bu antropolojik durumu, narsisistik bir ilk sahne olarak anlayabiliriz (Hübner 2002 [1997], s. 134), bu da diyalog yapmaya zorlar; özneler-arası anlaşma, benliğin oluşumunun bir projesi haline gelir.

Bu diyalogda, dış ve iç, algı ve deneyim, bedensel gösterim ve sözel adlandırma arasındaki aracılık başlar: "Anne?" (çocuk sorar, çünkü annesinde 'bir şey' algılamıştır) — "Biraz üzgünüm" (diye cevap verir annesi): başarılı bir alışveriş başlayabilir; aracılık yanlış olurdu, anne örneğin "hayır, hiçbir şey" ya da "rahatsız etme" diye yanıt verseydi. İyi bir durumda, özneler-arası anlaşma burada başlar (ve daha sonra dilin öz-düşünümsel kullanımını mümkün kılar): Çocuk "bir şey" algılar, anne bu algılananı kendinde bir duygu olarak tanımlar, bu değişimle 'üçüncü' bir şey, yani her iki tarafın kendi bakış açısından atıfta bulunduğu şey 'doğar'. Burada anne, çocuğun algısını (ve çocuğu algılayan olarak) tanır ve onun içgüdüsel merakını/endişesini vb. ve kendisini çocuk tarafından algılanan/yaşanan olarak kabul eder. O, bir özne olarak tepki verir ve çocuğunu eşit bir birey olarak tanır.

Bu ilişkiler, Winnicott'un annenin yüzünü bir aynanın öncüsü olarak gördüğü örnekle iyi bir şekilde açıklanabilir. "Çocuk, annenin yüzüne baktığında kendini orada gördüğünü hissettiği için mi kendini tanır?" (1974 [1971], s. 128). Annenin yüz ifadesi, annenin ruh halini ya da — daha da kötüsü — kendi savunma mekanizmasının katılığı yansıtıyorsa, çocuk orada ne görür? (s. 129). "Görüyorum ve görülüyorum, öyleyse varım" (aynı yerde) der Winnicott ve böylece bilinen Kartezyen öz-bilinç/kendini bilme formülüne atıfta bulunur, bunu yalnızca öz-bilincin/kendini bilmenin karakterinden kurtarır ve şöyle devam eder: "Şimdi kendime etrafıma bakma ve görme izni verebilirim...".

Özneler-arasılık – Yansıtımlı Özdeşim

Özneler-arasılık terimini, ilgili bilimsel kuram tartışmalarında yaygın olduğu şekilde, ortak bir dil ve sembollerle herkesin erişebileceği bir dünyada, insanlar arasındaki karşılıklı anlayışı ifade eden bir kavram olarak anlıyorum (Cavell 2006, s. 187ff.; Schwemmer 1984, s. 282ff.). Amerikan dil felsefecisi Donald Davidson, bu bağlamda bize tanıdık olan "üçgenleme" (triangulation) terimini kullanır: bu işlemi gerçekleştirmek için en az iki kişi ve bir "ifadenin içeriği" (1993, s. 79f.) gereklidir. Böylece "düşünce ve konuşmaya içerik kazandıran üçgen" tamamlanır (aynı kaynak). Örneğin, Freud'un bir buçuk yaşındaki torunu, ayrılık kaygısını ve özerklik arzusunu iplik makarası ile oynayarak ve "gitti – burada" kelimelerini haykırarak aktif bir şekilde başa çıkarken, o, intersubjektif/özneler-arası anlama pratiğine girmeye başlar. Bir yetişkin şimdi bu duruma referans verebilir: çocuğun psikolojik durumlarına, kelimelerine ve annenin gitme davranışına, ki bu da sembolizasyonun sürekli olarak önüne geçmiştir.

Postkleiniyen geleneğinde ise, yansıtımlı özdeşim yoluyla kurulan ilişki de "intersubjektif/özneler-arası" terimi ile ifade edilir: Karşı aktarımın hastanın içsel problemlerinin bir kısmını temsil ettiği varsayımı, Bohleber'in ifadesiyle (1999, s. 816) içsel-ruhsal (intrapsişik) olanı, özneler-arası-intersubjektif olarak konumlandırır. Hastanın davranışının işaret ettiği içsel gerçeklik, analistin öz-farkındalığı yoluyla tanımlanır. Ancak bu, özneler-arası bir değişim/diyalog değil, aktarım-karşı aktarım eylemleri ve tepkilerinin etkileşimsel sıralamasıdır; bu, beden diliyle duyuşsal bir alışveriştir.

Yazar: Viktor von Weizsaecker

Norman Mailer'ın "The Naked and the Dead" adlı Amerikan kitabında şu şekilde çevirdiğim birkaç bölüm var: (Roth ve Goldstein, iki Yahudi Amerikan askeri, Japon cephesine geçiş hakkında konuşuyorlar). Roth: "Bizi sardalya gibi paketlediler." Goldstein, "Bence ellerinden gelenin en iyisini yaptılar," dedi. "Ellerinden gelenin en iyisini mi yaptılar? Sanmıyorum... Subayları nasıl muamele ettiklerini fark ettin mi? Onlar lüks kabinlerde uyudular, bizse domuz gibi sıkış tıktık; kendilerini seçilmiş kişiler olarak üstün hissetmeleri için. Bu, Hitler'in Almanlara kendilerini üstün olduklarını inandırmasına benziyor." ... Goldstein elini kaldırdı. "Ama bu nedenle bizim de böyle bir şey yapmamız gerektiği anlamına gelmez. Biz buna karşı savaşıyoruz." Sonra, sözleri ruhunun ezilmiş bir parçasına dokunmuş gibi, sinirlenerek kaşlarını çattı ve ekledi: "Ah, hepsi bir grup Yahudi düşmanı gibi." "Kim, Almanlar mı?" Goldstein doğrudan cevap vermedi: " ... Evet." "Bu bir adım" dedi Roth, biraz tepeden bakarak. "Ayrıca, bunun o kadar basit olduğunu sanmıyorum." Konuşmaya devam etti. Goldstein dinlemedi. Karanlık üzerine çöktü. Az önce neşeliydi, ama şimdi birdenbire çok heyecanlıydı. ... Goldstein, aynı öğleden sonra meydana gelen bir sahneyi hatırladı. Bazı askerler bir kamyon şoförüyle konuşmuşlardı ve bu adam onların konuşmasını duymuştu. Kamyon şoförü, yuvarlak kırmızı yüzlü iri bir adamdı ve yedek askerlere hangi bölüklerin iyi olduğunu ve hangilerinin olmadığını açıklamıştı. Viteslerini değiştirip ayrılırken, geriye dönüp bağırmıştı: "Umarım hepiniz F Bölüğü'ne düşmezsiniz, çünkü oraya lanet Yahudi çocuklarını tikiyorlar." Genel bir kahkaha vardı... ve bu böyle devam ediyordu. — Goldstein da çalışkan bir askerdirdi. Ama bu asla amirleri tarafından takdir edilmedi.

Bu hikaye üzerine, gündelik deneyimlerden birçok şey aklıma geliyor. Kamyon şoförünün yuvarlak kırmızı yüzü aklımdan çıkmıyor. Bazı insanlar vardır ki, onlarla tartışmak umutsuz, çaresiz görünüyor. Ne düşüneceklerini önceden biliyor gibiler. Seminerde, bu izlenimi veren bir öğrenci vardı; onun itirazlarında bu hissi yaşadım. Üst düzey politikacılar veya daha düşük rütbeli memurlar ya da subaylar tartıştıklarında da aynı duyguyu yaşayabilirsiniz: Sanki hiçbir zaman anlaşılamayacakları önceden belirlenmiş gibi. Aynı şey aptallık, huy, değişmeyecek gibi görünen şeyler için de geçerlidir. Aynı şekilde bazı ruh halleri ve bazen derin uykudan uyandığımda hissettiğim etkiler de öyledir. Buna göre, Freud'un açıkça ayırt etmediği, aşılmaz ve aşılabılır bir direnç vardır. Freud, yalnızca terapi sırasında ortaya çıkan ve nevrozda bastırma yoluyla sürekli olarak yeniden üretilen aşılabılır dirençle ilgileniyor gibi görünüyordu. Yine de bir keresinde şunu yazmıştı: "Tüm insanlar sevilesi değildir." Burada, Eski Ahit'in büyük sevgi dinine uymayan bir şey alevleniyor. Yani, aptal, sinirli, kayıtsız insanlar olabilirdi. Ancak her hastada aptalca, sinirli, kayıtsız bir şeyler yok mu? Bu dirençlerin bu kısmı, tedavi edilebilir olandan tamamen farklı bir tür müdür? Bu bizim konumuz.

Öncelikle, direnç türlerini ayırt etmek gerekiyor. Sonra, bu türleri daha ayrıntılı olarak incelemek gerekiyor. Son olarak, bu iki türü nasıl işleyebileceğimizi ve bu ikiliği nasıl aşabileceğimizi ve aşmamız gerekip gerekmediğini düşünmeliyiz. Ayırt etmek, incelemek, işlemek — bunlar üç yeni görevdir.